

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca 10.
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 856

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek elmen-
nek. — Kéziratokat nem
vissza adunk és nem
vissza adunk meg.

2237 Lejár
Keren Hajjeszod Centralbureau
für Mitteleuropa
T. p. Sächslache str. 8. Berlin W. 15

UJ KELET

V. évfolyam, 163. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 2

1922. július 27. Csütörtök

Keresztény Németország

Kolonics érsek, Mária Terézia bécsi kancellárja mondotta Magyarországról: „Előbb koldussá teszem, aztán katolikussá.” Kolonicsnak nem nagyon sikerült, az Idő azonban némi változtatással valóra váltotta a fenyegetést. Magyarországot koldussá lőn, aztán kereszténnyé. Nagyon tetszhetik ez az állapot a sorsnak, amely időből, térből, életről, vagyonok és államok roncsaiból kavarja a káoszt a fehér faj kontinensein, mert ime kőszül megismételni. A koldus Magyarországot sorában egész sereg más leverte ország is osztozik. Kell, hogy osztozzanak a keresztény Magyarországot sorában is. Németország, amely népében rejlik erejét dobta eléje a káosznak, hogy megmeneküljön a szegénységtől és a felosztástól, kénytelen-kelletlen belátta, hogy minden erőlködés hiába. Hasztalan feszült meg a munkás német kar, a szorgalmas német elme, hiába öltette magára minden német páncél gyanánt Kant kemény és megacélozó Pflichtjét, mert e zordon germán filozófus azt diktálja, hogy az élet nem azért van, hogy az ember örömet lelje benne, hanem hogy kötelességét teljesítse, — hiába volt a német fegyverzettség és az a szervezethez, amelyre csak a hangyák és a méhek társadalmában van példa: a német végezet is megindult. És lefelé gurultában megállítani nem lehetett. Ma már mindenki látja, hogy nem is fog megállni. Vanderlip, aki amerikai szemmel nézi, azt mondja: pesszimista vagyok. Össze fog omlani és magával rántja Európát. Elsősorban persze Franciaországot, amely az időnek ezt a gáttalan lavináját megindította s amelynek nincs bátorsága, hogy a felséje rohanó veszedelmet megállítsa.

Németország tegnapi-mára koldussá vált. És máriól-holnapra kereszténnyé válik. Minden jel megvolt rá, hogy ez bekövetkezzék. Hogy Rathenau meggyilkolta, hogy Hardent félholtra verte, hogy Einsteint halálra ítélte a reakció, eszhatatlan szimptomái a „keresztény” Németországnak. Már el se kell jönnie, mert ime megérkezett és ittvan. Vártuk, hogy Németországban is kibontják végre a „keresztény” lobogót. Vártuk, hogy végre jelentkezik egy párt, amely a „keresztény” jelzőt meri választani véres és fekete gazságaihoz. De meg kell vallanunk, valamicske csalódást okoz nekünk, hogy ép a centumpárt, amely kereszténnyé akarja tenni Németországot. Ennek a centrumnak volt vezető politikusa Erzberger, az az Erzberger, aki a polgári demokrácia és a köztársasági Németország mártírja s akit a monarchista bravók még Rathenau előtt küldtek a méltatlan halálba. Talán a németek közt is csalódás ez a megnyilatkozás, bárhiszen a németek még nem tudják tökéletesen mit jelent a jelző: keresztény Németország. Ha tudnák, a fejükhöz kapnának és azt mondanák: hiába áll ki Fernbach volt kancellár, a katolikus néppárt egyik vállraemelt vezére, hiába tesz hitvallást arról, hogy ő és párta a német köztársaság talaján áll: ha már a centrum is „kereszténnyé” válik, a néppárti farkas hiába játssza a bárányt. A centrum, mint már a neve is bizonyítja, közből állt minden szélsőségek, közből a nagynémet nacionalizmusnak és a szovjethívó libknecht-

istáknak, közből a szocializmusnak és a stinnesi nagytökének. A centrum mindig ott-volt a demokraták mellett s a szolid polgárság úgy tekintett rá, mint az idők kis trombitására, amely elsőnek ugyan sose szólal meg, de mihelyt a nagykürtök elhallgattak, átveszi és folytatja a kor szólalait. Egész Németország és az egész külföld úgy gondolt erre a centrumra, mint Hobenzollern-ellenes és köztársaság-hű pártira. S hogy a káosz erősödött, mindenki azt mondta magában, a középső polgári pártok felől nyugodtan alhatunk, ezek sose fogják elárulni a német népet, a békét és a republikánt.

Hát ime megtörtént. A centrum „keresztény” Németországot kiált. De tul e kiáltáson a gyári szírnák éles bugásával sikolt fel a német munkásság: vigyázat! A „Vorwärts”, a mérsékelt szocialisták lapja azt írja: „résen leszünk, mert mi már nagyon jól tudjuk a magyarországi példából, mit jelent az: keresztény ország.” Nagyon jól tudják ők, hogy ha az igazi kereszténység az emberi

erkölcs zenitjét jelenti, akkor ez a „kereszténység” a nadir, a romlás és a züllés fenekelensége. És ez a vigasz ebben a vigasztalan állapotban. Az egyetlen biztató világozás a keresztény Németország sűrű feketeségében. Szerencsére vannak emberek, akik a maguk ügyes bajos életéből ráértek néha a „keresztény” magyar globusra fordítani eliszonyult tekintetüket és most rémülettel gondolnak rá, mi lesz, ha az az ő szerencsétlenségük ezzel az aljassággal tetéződik. Szerencsére nagy és szervezett tömegek állanak résen, hogy a „keresztény” gondolat, amely pedig már ott van Németország talaján is, hirtelen meg ne nőjön és ne izmosodjon félelmetes szörnynyé. Mert ha megerősödik, ezer fejé tamad az apokaliptikus fenevadnak. Mind az ezer fejé romlást okád és poklot. És akkor hiába minden. Jaj annak is, aki harsol ellene és annak is, aki táplálja. Valamennyien elpusztulnak a „kereszténnyé” sülyedt országgal együtt.

Bajorország nem akar elszakadni Németországtól

— Az Uj Kelet állásfoglalásai —

Berlin, július 26. Bajorország berlini követe megjelent a birodalmi kancellárnál, biztosítva őt arról, hogy Bajorország továbbra is meg akar maradni a német birodalom kötelékében.

A birodalmi kormány a bajor események okozta komoly politikai helyzettel huzamosan foglalkozott és sulyt helyez arra, hogy ebben a kérdésben hozandó döntésnél a kormány valamennyi tagja jelen legyen. Ezért a kormány minden tagját Berlinbe hívták.

Lerchenfeld tiltakozik, de békül

München, július 26. A bajor tartománygyűlés a mai ülésén Lerchenfeld gróf miniszterelnök a köztársaság védelméről szóló szükségrendeletéről nyilatkozva kijelenti, hogy a bajor kormány az állami törvényszék-re vonatkozó törvényben a bajor rendes bíróságok ellen beavatkozást lát. A birodalmi rendőrségről szóló törvénnyel fejszét fogtak az országok jogszolgáltatási szuverenitására. Bajorországnak ezek elleni aggodalmát nem vették figyelembe és ezért Bajorország ezek ellen a leghatározottabban tiltakozik, mert nem tűrheti tartomány színvonalára való leszorítását. Berlinnel kibékülni óhajt az új kormány és alaptalanok az aggodalmak, melyek a birodalomtól való eltávolodást vélik látni. Bajorország tovább állja a harcot a köztársasági törvény ellen, de legteljesebb lojalitással. A miniszterelnök beszéde közben a szocialisták fűtyültek. Ezután a néppárt indítványára az országgyűlés bizalmat szavazott Lerchenfeldnek.

Bajorország mentegeti köztársaságellenes magatartását

München, július 26. A kormány rendelete, amelyben a köztársaság védelméről szóló törvény ratifikálását megtagadja, nagy izgalmat váltott ki az egész országban. A bajor kormány elismeri ugyan, hogy ez a törvény jogilag teljesen érvényes, azonban a végre-

hajtást nem akarja a törvény által kreált hatóságokra bízni, hanem saját közegeire.

Csicserin nagy fogadóestélye Berlinben

Berlin, július 26. Krestinsky, Szovjetország új berlini követe a napokban átnyújtja akreditáló levelét Ebert elnöknek. Az orosz nagykövetség berlini pslotáját átadták a szovjetkormánynak. Csicserin ma nagy fogadóestélyt rendez a pslotában.

Ausztria utolsó erőfeszítései

Bécs, július 26. A parlament tegnapi ülésén nagyobb vita nélkül elfogadták a kormány összes törvényjavaslatait, elsősorban a pénzügyi reformokat, valamint az állami tisztviselők létszámának leszállításáról szólót. A pénzügyminiszter felszólalásában hangsúlyozta, hogy az osztrák nép tudja, hogy

minden erőfeszítést meg kell tennie a jelenlegi szörnyű helyzetből való kimenekülésre.

A pénzügyi reformokat ez az erőfeszítés, az önségély tudata jellemzi s ezzel astán adva van a szükséges előfeltétel és slap egy külföldi kölcsön felvételéhez. A hivatalok számának csökkentéséről, valamint a hivatalnokok egyes kategóriáinak elbocsátásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával Schürff előadó hangsúlyozta, hogy Ausztriának ezt a lépést meg kell tennie, mert csak takarékoskossága hozhatja helyre a költségvetést.

Nem lehet mindig kényszerkölcsönökkel és vagyonváltásokkal előhozakodni.

Elfogadták a deviza- és valutaforgalom szabályozásáról szóló törvényjavaslatot is, amely szerint a törvény ellen vétőket öt hónaptól öt évig terjedhető elzárással és a kihágás tárgyát képező összeg értékének ötvenszeresét kitevő pénzbüntetéssel sújtják.

Ezután a parlamentet nyári szünetre elnapolták.

Lloyd George nem törli a francia kölcsönt

London, július 26. Az angol sajtó élénken foglalkozik a szövetségesek egymásközi adósságaival. A lapok hangalyozzák, hogy Anglia kölcsönöket szerzett Amerikában, hogy szövetségeseinek hitelt nyújthasson, igazságtalan dolog volna, ha most Anglia kénytelen volna amerikai kölcsönöket kifizetni, szövetségeseinek tartozásait pedig elengedni.

Lloyd George kijelentette, nem igaz az a hír, hogy az angol kormány hozzájárult Franciaország angolai adósságainak leszállításához azon feltétellel, hogy a német adósságot is leszállítsák.

Leverik az ireket

Dublin, július 26. A kormányosapok győzelmesen előnyomulnak Cerk városa felé. A lakosság mindenütt lelkes tüntetéssel fogadja a rend helyreállítókat.

Orlando visszaadta, Bonomi megkapta

Róma, július 26. Orlandó visszaadta megbízatását a királynak. Valószínűleg Bonomi kap újabb megbízást. A helyzet sulyos.

Róma, július 26. (Rador.) A király megbízta Bonomit a kormányalakítással. Bonominak még nem sikerült kabinetjét megalakítani. A „Nazione” című lap, Bonomi organuma, azt írja, hogy Giolitti és pártivei minden kormánnyal szemben rezervált magatartást tanusítanak, hogy így kiereszközljék Giolitti vagy Facta megbízatását.

Ultimátum Bulgáriának

Szófia, július 26. A szövetséges bizottság jegyzéket intézett a bolgár kormányhoz, amelyben tudomására hozza, hogy miután Bulgária nem fogadta el a jóvátételi feltételekre vonatkozó konvenciót, — mint azt napokkal ezelőtt jelentettük — a békeszerződés feltételei automatikusan érvénybe lépnek, és Bulgáriának azonnal meg kell fizetnie az egész követelt összeget, vagyis 112 millió aranyfrankot.

Athénban rend van

Bukarest, július 26. A bukaresti görög követség cáfolja a fővárosi lapokban Görögország sulyos helyzetéről szóló cikkeket. Tény az, hogy tíz volt képviselőt perbe fogtak igaztás miatt, de mások ellen semmiféle eljárás nem indult. Görögországban teljes rend és nyugalom uralkodik.

Kemál és Enver

Konstantinápoly, július 26. Az angolai nemzetgyűlés Kemál pasát újabb főparancsnokká vál szította. Kemál megválasztása után beszédet mondott, amelyben reményét fejezte ki, hogy Szmyrna és Drinápoly viszszerkerül Törökországhoz.

Konstantinápoly, július 26. Enver pasát Turkesztán emirjévé proklamálták.

— Százötvenhétmillió a természállítás céljaira. Bukarestből táviratozták: A minisztertanács a közlekedésügyi miniszteriumnak százötvenmillió rendkívüli hitelt szavazott meg az új termés elszállításához szükséges munkára és hétémilliót a konstanai kikötő helyreállítására, hogy a gabonaszállítványokat fennakadás nélkül lehessen behajósni.

Ha a Keren Hajjeszódznak pénze volna

Irta N. Szirkin

Oh, ha a Keren Hajjeszódznak pénze volna! Ha súlyos, nehéz pénze volna, ha volnának milliói és tízmilliói tisztességes, rendes valutában. Nem tudom: ez a sok pénz biztosítaná-e a cionizmus anyagi sikerét, de az erkölcsi sikert biztosítaná. A legnagyobb diadalhoz juttatná a cionizmust, elvitatlanabbhoz, mint amelyenhez juttathatja a legliberálisabb mandátum vagy a legmeggyőzőbb argumentáció vagy az összes internacionális támogatása. A közmondás is azt tartja: a jó isten is annak segít, akinek legjobb az ágyuja és a mai kapitalista világban a megnyorogásban is csak a jó csekket számoltja le az uristen.

Az arabok nyomaan békét kötnének a cionizmussal. Az arabok tudvaleg olyan nép, amely ments isten, hogy megvesztegettesse magát, atársak ezelőtt a becsületes török testvér, sőt ellenkezőleg: az idealista arab utálja a nagy bankókat. Szegény embert nem respektál senkise, hogy él, már az is nagy igazságtalanság és ezért fizetnie kell. De a gazdag mindenkinek kedves, még ha nem is adja ki a garast a markából. Az arabok jobbra, balra hajbókolnak, fölkinálnak a testvéri szövetséget, eldicsekednek a zsidó atyafisággal, Ismael bácsival és sokféle vásárt kínálnak. A gazdag arabok már most is Názáretbe invitálják a koldus cionistákat, pont oda, hogy nézzenek körül és vegyenek valamit. "Micsoda jó jöhet Názáretből?" Már Jézus korában is ezt kérdezték az evangélium tanúságtétele szerint. Ma is ezt kérdezik, különösen Palesztinában. Mi jót várhat az ember Názáretben, ha nincsenek zsidó vevők, ha nincsenek vállalkozók és cionisták? Még magát Hebront is eladnák az arabok, hozzá a pátriárkák barlangját és Abrahám tamarindusfáját is. A szent helyek miatt támadt egész kavardás, a keresztény és a mohamedán zsidó egyszerre lecsodásodna és elflúna, mint a szél, csak volna a Keren Hajjeszódnak egy pár száz milliócskaja — dollárokból persze.

Az angol lordok igaz, jó barátsággal fordulnának a cionizmus felé, keresztény cionisták szervezkednének; egyszer keverték már ilyen vegyes salátát. Ma még zavar talán a cionista dologtevő szakáll, a zsidó munka, a zsidó hűhó semmiért, a zsidó Hatikva-ujjongás és a zsidó jajongás a pogromok miatt. De ha milliókkal telne meg a cionisták kamrája, ha minden zsidó község pénzt árasztana, akkor az angol lordok elámulnának és csodálkozva tekintenének a gazdag ősi nép nemes orientális erkölcsére. A „Morning Post” vezércikkeket írta az aróatlan arabok ellen és lord Northcliffe cionista lapok kiadására társasviszonyt ajánlana fel a cionistáknak. A Balfour deklaráció, amelyet fel kell éleszteni kéthavonként, hogy halálos csökken a zsidók iránt való nagy szeretetből el ne szenderegjen, úgy ragyogna, mint a legszebb drágakő az angol impérium koronájában.

De még nagyobb és döntőbb lenne a cionizmus belső győzelme, ha a Keren Hajjeszód sokszoros multimilliomos lenne. Nem akadna ellene a cionizmusnak a zsidók között és a cionizmus összes frakciói gyöngéden simulnának a Keren Hajjeszódhoz, mint anyához a gyermekek. A cionizmus régi épésen keresztül ellenségei szöröstől bőrtől letagadnák azelőtt való álláspontjukat. Kitélnék, hogy ők a cionizmust sohasé bántották, mindössze csak egy aprócska számítási hibát követtek el a világtörténelem rovására.

Hogy is mondja csak a Misnah?

A bolond és a siheder a világot és történeseit sikerei után mérik. Ugy bizony: a pénz szerint mérik a sikert, a mérleg és a netto profit szerint.

Ha előre tudják, hogy a cionizmus kapitalistát szerez még, sohasé is mondták volna azt, amivel elragalmazták. És ha már meg volnának a milliók, egymást hajszolnák be a cionizmusba, a nacionalizmusba, a zsidóságba, úgy hogy maradása se volna tölték az embernek. Valóságos cionista barchánba tombolna azok között, akik ma még ellenségei a cionizmusnak. Argumentumokat bányászónak ki a cionizmus igazolására Marxból és hivatkoznak Leninre is. Sőt akadnának olyanok is, akik azt ordítanák: ördögbe is Marxszal és Leninnel! A legfontosabb a zsidó nép.

Hiszem, például, hallgassatok csak most meg az elvtársat, mit tud felhozni a cionizmus ellen. Még a könyökében se érzi a meggyőződést és nem törődik vele: egyezik-e a fel fogása a szocializmus elméletével. Az ő igazi, őszinte és eleven argumentuma, amely napos forrásként bugyog nagy lelkéből, mindig az, hogy a cionisták koldusok, hogy a Keren Hajjeszód nem fogja meghódítani a várakat. Nincs pénzük. De ha van pénz, akkor automatikusan omlik le a gyűlölet és az ostobaság és a cionizmus ellen való kamazkodás. A „Vorwärts” lelkesedését merítene az ötödik avenue-n levő cionista hivatalból és hívná a proletariátust ugyanolyan lelkesedéssel Cionhoz, ahogy ma a szocialista revulciósok invitálják, a kultúrához és a művelődéshez. Külön mellékletet szánna a cionizmusnak, külön mellékletet a héber nyelvnek és mindensora egyszerű és természetesen volna, a szocialista szelleműl ázzadó. Mert ha a Keren Hajjeszódnak pénze van, fedezheti a veszteséget, amit okozhatna a „Vorwärts” forgalmának az új kurzus. De az is lehetséges, hogy a „Vorwärts” egyáltalán nem veszítene. Most azt kérdezi, „Vorwärts” forradalmian osztálytudas olvasója: mit keresheték Palesztinában? Megdolgozhatok-e magamnak egy kis házacskát? És mert hogy a kilátást kevesli, inkább pókört játszik Amerikában és inkább vitatkozik a szocialista teoretikusokkal: lehet-e egyszerre kettő is szeretni? (Leányt és asszonyt ért ő természetesen és nem cionizmust meg szocializmust). De ha sok pénzhez jut a Keren Hajjeszód, a kilátások akkor mindjárt megszépülnek és a proletár elvtárs mindjárt másképpen csinálja meg a számadást. A cionizmus felelősödik a szakszervezet magasságáig, fizet lesz belőle. És a „Vorwärts” forradalmian osztálytudas olvasója nem csak Ciont fogja elkövetelni magának, de Cionnal együtt az egész zsidóságot is.

De még Sszovjetországban is, ahol a fél- és fertály cionista-szökevények a cionizmust elfojtották, roppant nagy csodákat tárna fel a megzavagodott Keren Hajjeszód. Pénzért koncepciókat adnának ott a cionista-propagandának akár kilencvenkilenc esztendőre is és szubvenció fejében maga a „Pravda” publikálná a cionista központok hivatalos kommunikációját. A cionizmust áldozni, irni a cionizmus és a héber nyelv ellen halálbüntetés terhe alatt tilalmas volna, mint olyan cselekedet, amely a szovjet-hatalom gazdasági kurzusát megzavarja. Azt a pár mult-hoztapadót, aki üldözi a cionizmust, bevágják a Cseká ba és arra kényszerítik őket, hogy adjanak el sékeleket a szocialforradalmároknak, az anarchistáknak, a szocialdemokratáknak, akik még manapság is könnyebben lekántálnak egy fejezetet a szoltárokból, mint egyet a Marx Kapitáljából.

Ezért mondom: a cionizmus ten-

gelye a pénz. A győzelem a Keren Hajjeszód millióiban van. Hiába beszélnek igazságról, szabadságról, méltóságról, szocializmusról. Hiába mutatnak rá a zsidó munkásság érettségére, szocializmusának ürességére, kulturájának szegénységére; hiába gyötörjük agyon magunkat teóriák-

kal, filozófiai gondolatokkal és szocialisztikus argumentumokkal. Hiába való fáradság ez zsidók, pénzt gyűjtünk! Pénzt és magint pénzt! És akkor az arabok fekete száza és az angolok fekete száza és a zsidók fekete száza a cionizmusnak még a oszmáját is kifényesítenek.

Halljátok-e a vészharangokat?

Cailleaux új szövege Európához. Kivel beszélt Brailsford Csehszlovákiában?

— Az Uj Kelet bécsi munkatársától —

A francia ellenzéki pártok blokkjának, a „baloldali pártok antantjának” lapja, a „L'Ere Nouvelle” napokkal megelőzőleg hirdette a francia közvélemény nagy publicisztikai szenzációját: „Szerdai számunkban Cailleauxtól hozunk cikket”. Cailleaux legutóbbi könyvének („Hova megy Franciaország, hova megy Európa?”) megjelenése óta először fordul az újságolvasók nyilvánosságához. A cikk, amely teljes hűséggel mutatta a francia pacifizmus üldözött hirdetőjének aroképét, a számok és a nemzetgazdasági tudás armatúrájával fegyverzett politikust, meg is jelent és politikai körökben óriási feltűnést keltett.

„A túlnépesedett Európa” című cikkben megállapítja Cailleaux, hogy

Európa a túlnépesedett állapotában van

és a mai generáció életét csak az államok békés kooperációja mentheti meg. Az újkor ipari civilizáció kialakulása ugyanszerűen szöktette fel a különböző népek szaporodását. Világos tehát, hogy a fokozódó iparosodás nyomán éppen a népesség eltarthatóság érdekében, egy teljesen elhatározott

békepolitikának kell kialakulnia.

Ezt a követelést megértették a liberális nagy képviselői és munkájukat az 1850—70-es évek között terjedő idő-közben siker is kísérte. Azóta azonban a nemzetek gazdasági háborújának éles-sége és a vészharang politikai nacionalizmus egyre aggasztóbb méreteket öltött és

az európai emberiség katasztró-fája napról-napra közelebbről fenyeget.

Már az angol dolgozó tömegek életviszonyai is az európai piac felvételképességének csökkenése miatt egyre reménytelenebbül súlyosodnak.

A hanyatlás egyetemes irányvoná-lának igazolására a nemrégiben keleti tanulmányuton járt világhírű angol publicistának, Brailsfordnak egy érdekes beszélgetése hivatkozik: „Brailsford — írja Cailleaux — Csehszlovákiában beszélgetést folytatott egy igen mérsékelt vezető szocialdemokrata politikussal, aki egyébként egyik főtámasza a kormány blokkjának. A politikus Csehszlovákiát illetően a következőket mondotta: — „Teljes nyíltsággal kell szembe néznünk a helyzetnek. Mi

nem tudjuk iparunkat egykori-nívóján megtartani.

A régi Ausztria iparának nyolcovan százaléka került birtokunkba. Hetven-tízmillió fogyasztó szükségletre vagyunk berendezve. Belső piacunkat egykor a régi osztrák-magyar monarchia ötven-tízmillió főnyi fogyasztóközönsége adta meg. Ma a belföldön csak tizenhárom-tízmillió lélek gazdasági erejére támaszkodhatunk. Ha tehát nem sikerül az ipari munkást a földmíveléshez visszatéríteni — és ennek a lehetetlenségét maga a beszélő is belátja — akkor

a kivándorlás az egyedüli meg-oidás

a lakosság egyik része számára. Mindenesetre érdekes volna tudni, hogy a hivatalos optimizmustól elütő fejtegetések mely csehszlovák politikustól származnak.

Sokan azt hiszik — folytatja Cailleaux — hogy a nagy mezőgazdasági termeléssel bíró Franciaország elkerülheti a válságot. De lehet-e egy országnak kivonnia magát az általános európai összeomlás következményei alól? Igaz, hogy Nyugateurópa még él régi gazdasági tartalékaiból, de kelet felől a valutaőrület sárga arca rémit. Halljátok-e a vészharangokat?

A gyűlölet torz lárváját viselve és a tajtékozó nacionalizmus és a gazdasági háború gyújtogató fáklyáival a plutokrácia érdeke halál felé viszi Európát. Legalább is a kontinentális lakosság túlnépesedett részének teljes megsemmisítése felé.

— A vasuti tarifákat leszállítani

is lehet. Érdekes távirat érkezik Londonból: Az angol vasuti tarifákat augusztus elsejétől huszonhárom százalékkal leszállítják. Jellemző ez a hír az angol gazdaság igazgató-sára, de jellemző az európai országok és elsősorban a gyűző államok forgalmi adminisztrációjára is. Megszoktuk már, hogy a vasutak évről-évre, sőt hónapról-hónapra megváltoztatják a személy- és áruviteldíjakat és ez a változtatás mindenkor lényeges áremelést jelent. Főlölege bűvebben kifejtetni: mit jelent az állam gazdasági konszolidációja szempontjából a jó és olcsó vasuti közlekedés. A szomszédállamok leg-alább elértek, hogy bár magas áron, de megközelítőleg békeállapotokat teremtettek vasuti forgalmukban. Nálunk drága is a vasut és amellet gyenge. A kontinens tanulhat Angliától. Az angol vasutak bebizonyították, hogy nincsenek olyan rendkívüli viszonyok, amelyeket rendsekké ne lehetne változtatni. Szak-tudás és koncepció szükséges csak. Az államvasut azért államvasut, hogy elégedjék meg sok haszon helyett kis haszonnal is, sőt elég az is, ha az államvasut nem fizet rá. Fogunk tanulni Angliától, vagy csak kölcsönöket veszünk fel tőle?

— A cigarettapapírost és cigarettahüvelyt július 31-ig be kell jelenteni és letétbe kell helyezni. Az R. M. S. központi igazgatósága közli, hogy július 31-ig minden kereskedő, aki cigarettapapírt és hüvelyt árusít, köteles július 31-ig bejelenteni árukészletét az illetékes dohányjövédéki igazgatóságnál, amely a szükséges nyomtatványokat is rendelkezésre bocsátja. A rendelet a következő kerületekre vonatkozik: Kolozsvár, Brassó, Nagyszeben, Déva, Temesvár, Lugos, Beszterce, Nagyvárad, Marosvásárhely, Csíkszereda, Diebszentmárton, Szatmár, Máramarossziget és Zilah. A bejelentéssel egyidejűleg a jövődéki igazgatóságnak az árukészletet át is kell adni. Augusztus elsejétől szeptember harmadikáig az igazgatóságok megfelelő nyugtákat állítanak ki és szeptember végén közölni fogja, hogyan fizetik ki, illetve hogyan vonják ki a magánforgalomból ezt az árut. A rendelet célja szigorúan végrehajtani a cigarettapapír és hüvely állami monopóliumára vonatkozó román törvényt.

Ponyva kölcsönzés! Uj és használt zsákok eladása!

Stern Samu, Timisoara,

Iroda: I., Piata Unirei (Losonczy-tér) 4. Telefon 472. Zsák- és ponyvaraktár: IV. Bem-utca 28. 4222-I

A Vatikán kudarca a Palesztina-ellenes kampányban

Az angol kormány hideg válaszirata a pápához. Az arab intrikák

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az Uj Kelet legutóbbi számában részletesen beszámolt azokról a tervszerűen előkészített támadásokról, melyekkel az arab delegáció és a pápai udvar el akarta gáncsolni a palesztinai mandátum ratifikálását és ezzel együtt a palesztinai zsidó nemzeti otthont. Az arabok is, a Vatikán is külön memorandumot nyújtott be a népszövetségi tanácshoz, melyben a már untig ismert vádaskodások alapján követelték a mandátumtervezet megváltoztatását. Az angol kormány mindkét memorandumra behatóan válaszolt. A pápai memorandumra adott válasz valóságosan

tünteti ridegségével és határozott keménységével.

Nagyon kézenfekvő az az elgondolás, hogy az angol kormány a pápai beadványra szantszándékkal adott ilyen határozottan visszautasító feleletet és ezzel is jelezni akarta, hogy a szeretet vallásának legmagasabb képviselőjétől több szeretetet és megértést vár az emberiség, még akkor is, ha történetesen a világon szétszórta és gyöngye zsidó népről van szó.

Az angol kormány válasza a Vatikának

Az angol kormány válaszában többek között a következőket mondja:

Ami a zsidóknak az országba való bevándorlását és letelepülését, valamint azoknak az állami területeknek és puszták földeknek átengedését illeti, amelyek nem közszükséglet tárgyai: mindez feltétlenül hozzátartozik és elkerülhetetlenül kötelező tartozéka annak a kötelezettségnek, melyet a mandátárius hatalom a zsidó nemzeti otthon felépítése érdekében magára vállalt. Ami pedig a palesztinai zionista bizottság működését, politikai és gazdasági hatáskörét illeti: a kormány határozottan azon az állásponton van, hogy a mandátum szövegének negyedik paragrafusában említett Jewish Agency, zionista bizottságra a palesztinai kormány

teljes joggal ruházhat át közmunkákat és az országra hasznos minden más gazdasági ténykedést

és hogy a Jewish Agencynek jogában áll az ország természeti forrásait kiaknázni, ha csak ez az ország kormányzata által közvetlenül nem történik meg. Mindez annak a speciális helyzetnek törvényes elismerése, amely abból a kötelezettségből keletkezett Palesztinában, amelyet a szövetséges nagyhatalmak magukra vállaltak. És tegyük elismerésé az annak a ténynek, hogy a zsidó nép ennek a politikának értelmében késznek nyilatkozott, hogy saját erőforrásaival és saját munkájával az ország fejlődésén közreműködjenek az összes lakosság javára.

Az angol kormány határozott válasza megtette a hatását a pápai udvar politikájában. Most már nem tiltakozik a zsidó nemzeti otthon felállítására ellen és csak a palesztinai keresztény szenthelyek külön és fokozott felügyeletét követeli. Ez a pápai politika teljes kudarcat jelent. Tudvalevő ugyanis, hogy úgy az angol, mint a zionista politikanak elejétől fogva egyik sarkalatos pontja volt, hogy a szenthelyek felügyeletét kikapcsolja a zsidó nemzeti otthon alapvető kérdéseiből. És így a pápa kudarcának leleplezésére kénytelen-

olyan követelést felállítani, mely eredetileg is minden külön közbenjárás nélkül is elintéződött.

Az arab memorandum

Nagyon érdekes az a memorandum, melyet az arab delegáció nyújtott be az angol gyarmatügyi minisztériumhoz. A memorandumot az angol kormány abban a Fehér Könyvben hozta nyilvánosságra, melyet a Palesztina-mandátum tárgyalása alkalmával a képviselőház elé terjesztett. A memorandumot szó szerinti szövegében közöljük.

Hotel Cecil, London W. C.
17 Juni, 1922.

Sir!

A palesztinai arab delegáció sir Herbert Samueltól és sir John Shuckburgtól megkapta az ön expozéját, melynek címe „A brit politika Palesztinában”. Ehhez az expozéhoz kérjük a következő megjegyzéseinket tudomásul venni:

1. Az ön expozéja úgy jelöl meg bennünket, mint a palesztinai mohamedán-keresztény társaság delegációja és nem használja a palesztinai mohamedánok és keresztények képviselői kifejezést. Hogy ne keletkezzenek az a téves felfogás, mintha a mohamedán-keresztény társaság valamiféle egyesület volna, kijelentjük, hogy ez a társaság kétségtelenül Palesztina mohamedán és keresztény lakosságát képviseli, mely az összlakosságnak kilencvenhárom százaléka.

2. Az ön expozéja szerint a Palesztinában tapasztalható elégedetlenség azokból a téves kívánásokból származik, melyeket az arab és a zsidó lakosság egyes részei táplálnak. A zsidó aggodalmakra vonatkozóan az expozé kijelenti: Ami Palesztina zsidó lakosságát illeti, úgy látszik,

némelyek attól félnek, hogy öfensége kormányra lehet az 1917. évi deklarációban lefektetett politika utjáról. Kijelentjük, a háború előtt is már Palesztinában lakott zsidóság sohasem élt arab szomszédjaival viszálykodásban. Ugyanazokat a jogokat és privilégiumokat élvezte, mint a többi ottomán polgár és sohasem agítottak az 1917. évi novemberi Balfour-deklaráció érdekében. A Palesztinán kívül élő zionisták voltak azok, akik a Balfour-nyilatkozat érdekében dolgoztak és most, amikor a világ meggyőződött a deklaráció keresztülviteltetéséről, attól félnek, hogy a deklarációt fel fogják függeszteni.

3. A zionisták működésére vonatkozóan Palesztinában az expozé azt mondja: „A palesztinai zionista bizottság — most zionista választmány — nem kíván az ország közigazgatásában részt venni és nem is vesz részt benne. A mandátumtervezet negyedik paragrafusában a zionista világszervezet részére kijelölt megkülönböztetett hatáskör nem is foglal magában ilyen funkciókat. Ez a speciális hatáskör a Palesztinában sorra kerülő intézkedésekre vonatkozik és abban áll, hogy a zionista világszervezetnek joga van az ország általános fejlesztésében részt venni, azonban nem szól a kormányzat semmiféle ágának felvételéről. Mindenki, aki nem ismeri pontosan a jelenlegi palesztinai helyzetet, könnyen feltételezheti, hogy a zionista működésnek ez a magyarázata nagyon plauzibilis és érthető. Azonban mi, akik négyeztendő tapasztalat révén ismerjük a zionista bizottság működését, sajnos nem vagyunk abban a helyzetben, bármennyire is szeretnénk, hogy ezt a magyarázatot helyeselhessük. Palesztinában, mint mindenütt másutt is, a tettek jobban beszélnek, mint a szavak.

Az arab delegáció vádaskodásai ezzel még nem merültek ki. Az angol kormány teljes nyugalommal fogadta és tette közzé a Fehér Könyvben az egész memorandumot. Mert a memorandum „vadjainak” jellegzetessége az, hogy jórészt igazságot tartalmaznak. És az angol kormánynak éppen ez a legerősebb bizonyítéka arra, hogy a Balfour-deklarációban vállalt ígéretét beváltotta.

A király közvetítésével se tárgyal a nemzeti párt a liberálisokkal

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A küszöbön álló szovétai politikai eseményekkel kapcsolatban egyes lapok azt jelentették, hogy ez alkalommal ismét tárgyalások kezdődnek a nemzeti párt és a liberálisok között. Arról is írtak, hogy ezeket a tárgyalásokat nem kisebb személyiség mint Mária királyné kezdeményezte és szándékozik közvetíteni, aki a regáti és az erdélyi politikusok közötti közlekedést óhajt létrehozni. A hírek nem felelnek meg a valóságnak. A nemzeti párt központi irodája annak közlését kéri, hogy a liberális párt és

a nemzeti párt között nem indulnak meg kibékítő tárgyalások.

A nemzeti párt politikusainak nincsen tudomása arról, hogy a királyné új tárgyalásokat óhajtana és nem hiszik azt sem, hogy az uralkodó maga ajánlaná ezt a nemzeti pártnak.

A nemzeti pártvezetőknek ugyanis számtalanszor alkalmuk volt legfelsőbb helyen kifejtetni álláspontjukat, amely következetesen az eredeti maradt: a liberálisokkal nem állanak többé szóba.

Szovéták tehát nem történhetik újabb kísérlet a két párt kibékítésére és

a tanácskozások és a kihallgatások során csak az ellenzéki

pártok egymásközötti viszonyáról lesz szó.

A nemzeti párt egyik vezetője a következőket mondotta munkatársunknak:

— Nem előre elhatározott vagy erra a célra egybehívott konferencia lesz Szovétán. A királyné jól érezte magát a kifűző fürdőhelyen és így a napokban a király is odautazik. Maniu Gyula gyógykezelésre utazott Szovétára és Vajda Sándor és Dán Sever csak a vezér látogatására mentek le és tűdülés céljából több ellenzéki politikus is ott lesz.

— Csak természetes, hogy lesznek megbeszélések, de ezek csak alkalmi jellegűek. A politikusok fognak egymással tárgyalni és a király előtt is megjelennek. Ha megegyezésre vagy megállapodásra kerül sor, csakis bizonyos ellenzéki csoportosulás jöhet számba. A liberálisokkal a nemzeti párt nem áll szóba, ha még annyira hangzatosnak is ennek szükségét egyes kormánylapok, amelyekhez mi már Jorgáék sajtóját is beleszámítjuk.

Bizonyos, hogy csak a látszat kelti a benyomást, mintha Szovétán Bratianuék és Maniuék újra érintkezésbe jutnának. A színjárat minisztertanács után ugyanis a kormány

tagjai Brassóba és Fogarasra utaztak, ahol a sárkányi földosztásnál is résztvettek, onnan Székelyudvarhelyre, majd Szovétára. Szovétán tartózkodik jelenleg Florescu igazságügyminiszter, Constantinescu és Bratianu miniszterelnök maga is. Beavattottak úgy tudják, hogy a miniszterek nem tárgyalni mentek Szovétára, hanem

Bratianuék ellenőrizni akarják az ellenzéki pártvezérek királyi kihallgatásának eredményeit,

nehogy meglepetések érjék a liberálisokat.

Bolgár lap Románia kisebbségi politikájáról

Szofiai távirat szerint a progresszív párt orgánuma, a „Dan” című lap, foglalkozik a román kisebbségek ügyével és megállapítja, hogy Románia az egyetlen állam, amely egyedül mutat valamelyes jóakaratot a békeszerződés kisebbségi klauzuláinak alkalmazásánál. Mig Szerbia és Bulgária megtagadják a békeszerződés kisebbségi rendelkezéseinek végrehajtását, addig Románia megengedte a bolgár iskolák megnyitását.

Ugylátszik a bolgár lap nem kísérelte figyelemmel a román parlament alkotmányozó bizottságának nyári munkáját...

Hét galíciai és a magyar jogrend

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hét galíciai zsidó szabályszerűen kiállított utlevéllel Magyarországon keresztül akart Reichenbergbe jutni. A tapasztalatlan embereknek három év óta különösképpen nem jutott tudomására, hogy Magyarországon még mindig dühöng Héjjaséé jogrendje. Valószínűleg újságot sem olvasnak, hanem a békés galíciai zsidók szokása szerint csupán a szent könyvek tanulmányozásával foglalkoznak. Így történhetett meg, hogy a hét zsidó azt hitte, hogy egy külföldi állampolgár szabályszerűen kiállított utlevéllel nyugodtan átutazhat egy európai állam területén. Biharpuszki-nél illetéktelen bekopogtatták a magyar határhoz. A szűkszavu váradi jelentés nem számol be erről, de magunk előtt látjuk a magyar határőrség parancsnokának, a bizonyos Tóthfalussy Ambrus m. kir. honvédség századosának megbotránkosó archifejlesztését a hét zsidó megpillantásakor. A keresztény nemzeti öntudat enyhe pirral vonhatta be marcona profilját. A hét zsidó keresztül akar utazni Magyarországon? Nem lehet. A féltlen börtönben ül és a destruktív lapok az utóbbi időben nagyon szemérmelenek. No meg a jogrend. Az m. kir. százados egy kicsit gondolkodott és azután elmosolyodott. Elkérte az utlevelet. Ráírta a hátukra: „A Magyarországon való keresztülutazás gazdasági szempontból nem kívánatos.” Nagyon jó. A hét zsidót berakatta egy marhaszállító kocsi, lepecsételtette a kocsi és fegyveres katonát állított a vagon mellé. Mikor az egyik zsidó a rácson keresztül meg akarta nézni a magyar keresztény nemzeti eget, Tóthfalussy m. kir. százados ráírvált:

— Huzd be a fejed zsidó, mert belelővök. Nektek itt még levegőt sem szabad szivnotok.

És a vagonat átgyördítette a román oldalra, ahol a román határőrök udvariasan megmagyarázták, hogy lehet Magyarországot megkerülni a Reichenbergbe jutni.

Lehetőleg bankgyakorlattal bíró, kereskedelmi végzet,

saldá contistát

keresünk mielőbbi belépésre. Román, német nyelven beszélők előnyben részesülnek. Ajánlatok, fizetési igényekkel, a Medgyesi Általános Takarékpénztár-hoz intézendők. 4271-1

Ha gyorsan kiszolgálat, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a

Frenkel-fatelephoz

(volt Janovits és Tsa) Strada Aprinjanca (Bucureşti-u.) 18. Telefon 2-90, 4-01, 2-14.

HIREK

Zátonyra jutott a földbirtok-reform. A földbirtokreform végrehajtásával a földművelésügyi minisztérium geodéziai alosztályát bízták meg, amely a földek felmérésének munkáját végzi. Ugy látszik, az államnak nem fekszik valami nagyon szíven a földbirtokreform végrehajtásának sürgőssége, mert mindent elkövet, hogy a munkálatokat lehetőleg késleltesse. Elsősorban is csak annyi pénzt irányzott elő a végrehajtó költségére, amennyi talán három hónapi munkára sem elég. Azután meg egy újabb rendelettel utasította a felügyelőket, hogy mindaddig, amíg a számvonások a mérnökök régebbi költségzámait nem igazolják, újabb előlegek a földbirtokreform végrehajtásának céljaira ki nem adhatók. A mérnökök pénz hiányában nem dolgozhatnak, ami azt jelenti, hogy az idei nyáron már semmiesetre sem készülnek el a munkálatokkal. Az idei sem, mert úgy látszik, ez a kormány igazi titkos intenciója. A parasztek is felhagytak az intenzív mezőgazdasági munkálatokkal, nem érzik magukat biztosítottak a kényszerbérletekben és azt gondolják, — nem egészen alaptalanul — hogy az állam a földbirtokreformot el akarja odázni és így megfosztják őket az ígért földtől. A kényszerbérletet pedig nem hajlandók megművelni, vagy csak akkora területet vetnek be, amennyi legszükségesebb megélhetésükre elegendő. A kormánynak a földbirtokreformot halasztgató politikáját tehát elsősorban a városok ellátása fogja meg-sínyleni.

A Landau-gyilkosság a budapesti törvényszék előtt. Budapestről jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék kedden kezdte meg a Landau-ügy főtárgyalását. A tárgyalás során Ruzits Ferenc beismeri, hogy annak idején osatlakozott a csendőrhöz és velük együtt ment Óbudára, Harsányi lakására, de a letartóztatásban része nem volt, sőt azt sem tudja, hogy mi történt Harsányival. Majd elmondja, hogyan fogta el Sipoš Kamilló Landaut, aki fiával együtt a Dunaparton sétált. Sipoš utának ment és karonfogva tért vissza Landaunál. A Szerecsen utcába, majd onnan a kelenföldi laktanyába vitték, ahol értesítették, hogy kormányzóúr cimen ellene eljárás indult. Landau kérte, hogy a feljelentést vonják vissza, de Dobe erre nem volt hajlandó. Erre Landau őt kérte fel védőül, amit azonban ő nem fogadott el. Ez alkalommal Landau ötszáz ezer koronát ajánlott fel kiszabadulásáért. Ezen ajánlatát Sipošnak is megemlítette, aki kijelentette, hogy hajlandó ajánlatát elfogadni. Ezzel Ruzits vallomása véget ér. Előző megjegyzései, hogy mostani vallomása előbbi vallomásával nem mindenben egyezik meg, mire Ruzits kijelenti, hogy ő a valóságot vallotta. Ezután Dobe Nándor kihallgatása következik, aki részletesen ismerteti az issáki birtok történetét. Elmondja, hogy Weiss Béla és Harsányi Miksa a birtokból kitarták és forradalmi törvényszék elé állították, amíg sikerült rábírní, hogy lemondjan a birtokáról. A tárgyalást holnap folytatják.

Egy vasuti tolvaj kifosztott egy budapesti uriaszonyt. Kellemetlen incidens ért tegnap hajnalban egy budapesti uriaszonyt a nagyváradi-kolozsvári személyvonaton. Dr. Székely Jenőné a magyar fővárosból egyedül kelt utra, hogy Erdélyben keresztül Konstancába utazzék nyaralásra, ahol férje várta. Dr. Székely Jenő sürgönyözött a feleségének, aki azonnal vonatra is ült. Utközben megismerkedett egy igen jól öltözött, magistermetű fiatal-emberrel, aki rövid beszélgetés után mint Újhelyi György, kolozsmegyei földbirtokos mutatkozott be. Amidőn az éjszaka beállott, az uriaszony nyugodtan elszenderedett, a deli földbirtokos pedig tünt vigyázott a nagy csomagokra és a saját kis kék táskájára. Végül Kolozsvárra futott be a vonat. Székelyné egy napot itt akart tölteni

ismerőseinél. Megbeszéltek a fiatal-emberrel, hogy az majd lengrik a vonatról és a koffereket egy kocsira rakatja, az asszony pedig maradjon a fülkében, amíg az összes podgyászokat el nem viszi a hordár. Így is történt. A fin villámgyorsan lebonyolította az átrakódást, már csak egy bőrönd volt fenn a hálóban, amikor a földbirtokos kissé soká maradt a kocsinál. Dr. Székelyné aggódni kezdett, lengrott a vonatról és kiszaladt az állomás elé, ahol hiába kereste gavallér utitársát — sehol sem találta. Megmaradt egyetlen kofferjével sirva tett jelentést az esetről az ügyeletes rendőrviszviselőnek, aki már hiába kutatta át az állomás környékét. Szigorú nyomozás indult meg a vakmerő tolvaj után, akinek a személyleírása teljesen megegyezik egy országos hírvásuti tolvajjal, akit már régen keres a rendőrség.

Rathenau gyilkosait eltemették. Berlinből jelentik: Rathenau gyilkosainak Fischernek és Kernnek holttestét a saalecki temetőben egy közös sírba temették. A koporsókat virágok borították. A volt Erhard dandár hozzátartozói nagy babérokoszurut küldtek, amely fekete fehér-piros szalaggal volt ékesítve. A koporsókat főiskolai diákok, volt tengerésztisztek és Kernnek két iskolatársa vitte. Rajtuk kívül a hozzátartozók, egy diákköltő és több büntügyi hivatalnok volt jelen a temetésen.

A Szamosba fult egy kisfiú. Müller Áron kolozsvári hitközségi alkalmazott tegnap délután jelentette a központi rendőrségnek, hogy Timár-utca 9. szám alatti lakásán déli 12 óra körül eltűnt másfél éves kislánya és azóta hiába keresik, nincs sehol. Előadta, hogy a kislával a szomszéd lakó három éves gyereke játszócsot, aki ebéd után jött arccal állított be hozzájuk és mikor kérdezték tőle, hogy hol van a Sanyika, csak annyit tudott mondani: Szamos, Szamos. A rendőrségről Müller Áron előadása alapján Michnea kapitány vezetésével azonnal bizottság szült ki a helyszínre. Intézkedett, hogy a Malom-árok vizét zárják el a zárlappal, ami pár perc múlva meg is történt. A Malom-árok hamarosan kiapadt, de a kisfiúnak nem akadt nyomára. Hosszas keresés után az Árok-utca 28. szám előtti övénnyben találták fennakadva a ficska holttestét, amelyet a víz már majdnem a Szamosba sodort. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy már két óra óta beállott a halál és ugyanennyi idővel ezelőtt esett a ficska a vízbe. Müller Sanyika holttestét a rendőrségnek a keresésben segédkező szomszédok vitték haza, ahol edessanyja ágyban fekvő beteg. A rendőrség ma halgatja ki a közelben lakó embereket, akikről feltételezhető, hogy tudnak valamit az esetről. Egy cselédeány látta, amint a kisfiú leveleket dobált a vízbe, valószínű tehát, hogy a játéka hevében vesztette el egyensúlyát és így esett a Malom-árokba.

Vő, aki felgyújtja apósa házát. Egy kis hunyadmegyei faluban lejátszódtott dráma utolsó felvonása került tegnap a kolozsvári királyi ítélőtábla elé. Primitív, falusi emberek a főszereplők. Dr. Miksa Ponpeusz ítélőtáblai elnök kérdései után lassan kibontakozik a falusi tragédia, amelynek hőse Orsa Illés. 1921 október 10 én egy patak partján halva találták a falubeliek Orsa Illést. Fején egy súlyos tárgytól származó üténnyomok bizonyították, hogy Orsa gyilkosság áldozata. A csendőrség rövid nyomozás után elfogta a tetteseket, Dobreanu Demeter és Magyar Román parasztlégényeket. Felbujtóként a vádlottak padjára került Dobreanu Trandafir is, aki apósa volt a meggyilkoltak. A vádlottak vallomása szerint Orsa Illés 1912-ben feleségül vette Almászelis-tyéről Dobreanu Leontinát. Orsa összeférhetetlen és durva természete miatt felesége csak 1914 nyaráig élt urával. Mikor az asszony visszaköltözött szüleihez, az önértelmében megbántott Orsa éjjel felgyújtotta apósa házát és istállóját. Dobreannéknak sikerült megmenekülni, azonban az istállóba sárt állatok elpusztultak. Nehány nappal később Orsa bevonult katonának és csak a forradalom után jött vissza falujába. Itt

megtudta, hogy felesége távollétében jóbarátságban élt egy Magyar Román nevű legénnyel. Nehány heti ittartózkodás után beállított apósaához és kijelentette, ha felesége nem tér vissza hozzá, úgy újból felgyújtja a házat és kiirtja az egész családot. A menyecske nem akart Orsához visszamenni, aki nap-nap után felkereste a családot és megismételte fenyegetéseit. Mivel Dobreanuék félték, hogy Orsa fenyegetéseit valóra váltja, rábírták Leontinát, hogy a veszélyt elkerülendő, térjen vissza férjéhez. Az asszony hosszas rábeszélés után családja érdekében beleegyezett a visszatérésbe. A gyilkosság napjának délutánján Dobreanu Leontina annyjával, nagynénjével és férjével elindult a háztól Godinestibe, ahol férje lakott. Az asszony katona öccse, aki éppen szabadságon otthon tartózkodott megkérte Magyar Románt, hogy távolról kövessék Orsákat, nehogy utközben a férfi bántalmazza nővérét. Késő éjjel érkeztek Godinesti határába, amikor Dobreanu Demeter igazított szóval-tásra lett figyelmes. Magyar Románul Orsákhöz rohant és látta, hogy Orsa visszakérgeti anyját és nővérét. Dobreanu felelősségre vonta Orsát, aki durván válaszolt, mire az uton fekvő fadarabbal megütötte. Orsa a kezében lévő bottal visszautott Dobreanura, aki fékevesztetten ütni kezdte sógorát. A halálos csapások után a patakhoz vonszolta a halottat és anyjával eltávozott. A dévai törvényszék három hónapja tárgyalta az ügyet. Dobreanu Demeter gyilkosságát hat évre, Magyar Románt büntetéséért két évre ítélte, míg az asszony apját, Dobreanu Trandafir-t felmentette. Az ítélőtábla tegnapi tárgyalásánál a vádlottakat dr. Giurgiu János képviselte, aki alapos védőbeszédében kérte, hogy enyhítsék Dobreanu Demeter büntetését és Magyar Románt, akinek cselekedete nem meríti ki a büntetés szerepének tényálladékat, mentseék fel. A tábla helybenhagyta a dévai törvényszék ítéletét és Dobreanu Trandafir-t újból felmentette. Az ügyész nyilvosításért és dr. Giurgiu enyhítésért, illetőleg felmentésért felelősséget a bukaresti Curtea de Casatiehoz.

Házasság. Schönfeld Salomon temesvári nagykereskedő eljegyezte Aschkenasy Sárkát urleányt Maramarosszigetről. (Minden külön értesítés helyett.)

Samuel Heschel Szamososszemő eljegyezte Roth Vilmet Glodról. (Minden külön értesítés helyett.)

Talán Hardingnak is sikerül. Hatszázötven szénbányász sztrájkol Amerikában. A szám ijesztő, még az amerikai méretek mellett is szörnyű nagy. A sztrájk nem ma kezdődött, hanem mintegy három hónappal ezelőtt. Akkor még csak maroknyi magva volt. De megnőtt, folyton erősödött és ma már félelmetes ez az amerikai munka-beszűntetés. Amikor kezdődött, azt mondták a bányák tulajdonosai, a hatalmas fekete trüszök: annál jobb, legalább nem kell bért fizetni, nem kell halmozni a rezervákat, emiket amugy sem tudunk értékesíteni. Az ipari üzemek ugys szűntelnek, a hajók és a vasutak fogyasztása a felére csökkent, még jó, ha egy oszloktűk a termelést, hogy a munkásság önszántából hagyja ott a tárnákat. A kormány, amely legalább látszatra pártatlan maradt, sietett megnyugtani a közönséget, amely pánikszoríen vásárolt szenet az üzemek számára és elébe a télnak. Lessz szén elég — mondotta a kormány — hiszen hónapokra szóló tartalékaink vannak. Közben azonban eltűntek ezek a tartalékok és a sztrájk, szinte már minden épkézláb bányászat magával ragadott. A helyzet elmérgesedett. Munkások és munkáltatók már nem tárgyaltak többé nyugodtan, a megegyezésnek semmi reménye nem biztatott. Mit volt mit tenni, a kormány kilepett rezerva-tálgából, a kormány nem volt többé pártatlan. Ma már maga Harding elnök vezető a tárgyalásokat a sztrájkolók és a bányatársaságok között. Amiben Harding a kiűnt Lloyd George módszerét követi. Lloyd George is maga szokott nagy sztrájkok esetén békebíró lenni. Lloyd Georgenak eddig még mindig sikerült a békítés. Talán Hardingnak is sikerül.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: 5 óra: A detektív király. Első rész: A vádló közelgomb. (Olosó helyárrak.) 7 óra: A detektív király. Rendes helyárrak.) 9 óra: Kerti kabaré. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Péntek: 5 óra: A detektív király. Második rész: Megoldott rejtély. (Olosó helyárrak.) 7 óra: A detektív király. (Rendes helyárrak.) 9 óra: Kerti kabaré. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szombat: 5 óra: Simplicia. (Látványos filmlegenda. Főszereplő Eva May. Olosó helyárrak.) 7 óra: Simplicia. (Rendes helyárrak.) 9 óra: Kerti kabaré. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Vasárnap: 3 óra: Simplicia. (Olosó helyárrak.) 5 óra: Simplicia. (Olosó helyárrak.) 7 óra: Simplicia. (Rendes helyárrak.) 9 óra: Kerti kabaré. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Uj műsor a kerti kabaréban. Teljesen új műsora van a kerti kabaré pénteki, szombati, vasárnap és hétfő esti előadásának. Berky Lilivel és Gózon Gyulával a főszerepekben két új Karinthy-tréfa lesz a műsor fénypontja. Az egyik címe „A fénykép”, a másodiké „A férj irogat”. Szerepel ezenkívül az új műsoron Kóvárynak „A kérvény” című bohósága és Liptay Imre „Ott tul a rácson” című vígjátéka. Berky Lili, Gózon Gyula, Szűcs Nelli, Felhő Ervin, Mihályfi László, Izsó Miklós, Bálint Béla új magánújságokat adnak elő. Az előadásokat Gara Ákos konferálja. Jegyek előre válthatók a magyar színház pénztáránál.

Színkör-mozgó. Csütörtök: William Baluchet, a Detektív király, a francia Pathé-gyár szenzációs modern kalandorregénye. Főszerepben a nagyszerű filmszínész Manloy. Csütörtökön az első rész megy: A vádló közelgomb. Pénteken a második és befejező rész: Megoldott rejtély. Szombat, vasárnap látványos filmlegenda, Simplicia. Főszerepben: Eva May.

Uránia-mozgó: Csütörtökön, pénteken fantasztikus Nordisk-filmsszimű, A románc. Főszerepekben: Aage Pöne és Clara Wieth. Akár érdekfeszítő romantikus mesejét, akár pazar kiállítását, akár csodaszép felvételeit és a szereplők művészi játékát tekintjük, mindenképpen megérdemli nagy sikerét, mellyel világszerte fogadták. — Erik gróf, az átokverte Borgjelmí osalád sarja, azt hiszi, hogy rajta is megfogant a régi átok, imádott hitvese, mást szeret. Őrült haragjában fhalálra sebesíti az asszonyt és aztán a bűntudattól mardosva, világgá bujdosik. Évek múlva tér csak vissza, testben-lélekben összetörve. Könnyes szemekkel járja be szomorú elárult kastélyát, mikor az egyik szobából annak a románcnak a hangjai csendülnek felé, amelyet egykor ő irt a feleségének. Odarohan és rég halottnak vélt hitvesét látja viszont.

Szombat—vasárnap Farkaskaland a hőmezőn, regényes történet.

Egyetem mozgó: Csütörtökön, pénteken a francia Pathé-gyár nagyszerű modern kalandorregényének első és második fejezet: fut és pedig csütörtökön az első rész: A vádló közelgomb, pénteken a második és utolsó fejezet, A megoldott rejtély. Egy izgalmas és rendkívül érdekes bűnügyi nyomozás története, Beluchet a mesterdetektív szenális munkája, akit Manloy, a ki-tűnő francia filmszínész alakít. Szombat—vasárnap látványos filmlegenda, Simplicia, főszerepben: Eva May.

Central Buffet

Színház után

az élte közönség találkozó helye

Megnyitott Schwartz Ignác

könyv- és papírkereskedése
Olosó árrak! Str. G. Baritiú (Malom-u.) 16

Uj vallást alapítanak a Medve-tón

Vízí prédikáció, amelyben az örök életéről és az örök halálról esik szó

Szovátafüredő, július hó.

Bara bácsi, a Medve-tó pozsgás-képi fűrdőmeztőre, akit a pesti vendégek még a Gellértől és a Hungáriától ismernek, két kezét ellenzőnek a szeme fölé terjesztette és mint tapasztalt tengerész, hoaszán kemelette a nyugati égboltot, amely kacagva kéklett a tó fölött.

— Eső lesz — mondotta egyszerű és természetes hangon és mesteri vágyással operált le az előtte ülő ur lábáról egy megáztatott tyukszemet. A körülálló néma áhitattal nézték a csodálatos műveletet, amint Bara bácsi bütyköt bütyök után tüntetett el a kezes francia cipővel agyonnyomított lábáról. Misztikus istentisztelet volt hasonlatos a kép. Bara bácsi kis sámlóján ülve néha mélyen meghajolt, mintha imádkozna az előtte ülő félmeztelen urhoz, aki magas székében haragzó antik istenhez hasonlított és a fájdalomtól gyakran eltörzította az arcát. Ilyenkor nyilván elkalandozott az operáló kés.

A tóban kavargott az élet. Egy nő hangosát sikoltott, valószínűleg elvesztette lelki egyensúlyát, egy szőke fiatalember a tempót diktálta egy tapasztalatlan kislánynak, sőt uszni tanított. A kislány láthatóan meg volt hatva a fiatalember buzgalmitól és bágyadó hangon rebegte:

— Jaj, fogjon erősebben, mindjárt elsüllyedök.

Sajnos, nem ismerem eléggé a Medve-tavi erkölcsöket és így nem tudom megállapítani, vajjon szemérmes szegényében akart-e elsüllyedni a kislány. Annyi bizonyos, hogy a tó sűrű, sós vizében igen nehéz természetes módon elsüllyedni. Öreg szovátaiak mesélik, hogy évekként eselött valaki öngyilkos szándékkal a Medve-tóba ugrott, de nem történt semmi baja, csak küssé megfőtt a forró vízben. Ez egyébként most is gyakran előfordul, a férfiak rendszerint megfőznek hi a tóból, ha ugyan nem leforrasva.

Bara bácsi ismét szemellenzőt csinált a tenyeréből. — Eső lesz — mondotta újból isteni nyugalommal és megtörölte izzadt homlokát. A parajdi havasok felől csakugyan szürke fellegek szűk a tó fölé. A gyöngébb lelkűek sietve kimásztak a vizből, iltőzni kezdtek. A tó zöld vize sötétebb tónusba

burkolódott, a gyönyörű hegyoldalak felgaskodtak és fényesülten zárták körül a mély kátlant. Egy enyhe szellő halkán végigtáncolt a vizen és küssé felborzolta a sima tükrét.

A fűrdőbejáraton sautkos öregszékely tolja be magát. Zairok kalapját kezében forgatja, lapos tarisznyája a földig lóg és pislogó szemekkel néz körül, keres valakit. Bara bácsi ismerősen néz reá.

— A tiszteletes urat keresi? — kérdi a székelytől — most vetkeszik a kabinban.

Az öreg paraszt leül a léposőre, csöndesen vár. Az egyik kabinból nemsokára őszhaju, saikár öregur jön ki és szeliden odaszól a székelyhez:

— Hát eljött, Márton? — Márton a fejével bólint és darabos előzekenyességgel lesegíti a szikár öregurat a tóba.

— Ugylátszik keresztelés lesz — mondja Bara bácsi az előtte ülő antik istennek, akinek pedikürözését éppen befejezte.

— Kenetes hang ütötte meg a fületem; paposan és melán csengett.

— A zsidók is meg vannak keresztelve...

Érthető megindultsággal rántottam fejemet a hang irányába. A szikár öregur nyakig benne állott a tóban, egyik kezével a léposó karfáját fogta, a másikat magyarázó gesztussal küssé me-reven begörbítette. A szutykos székely előtte guggolt a léposón és jámboran hallgatta.

— A zsidók is megkereszteltettek — mondta kenetesen az őszhaju — Mózes és a kő által. Ez az őszövetség keresztelése. A zsidók a keresztelés fejében országot kaptak és boldogan éltek, mint nagy nemzet. De aztán eltörtök az őszövetségtől, áthágták az Isten parancsolatait és nem jártak az igaz uton. Ezért aztán újra meg kellett keresztelni a népet. Isten az ő egyetlen Fiát küldte el, hogy a bünbeesetteket másodsor megkeresztelje. Ez az újszövetség keresztelése.

Szaladtam Bara bácsihoz felvilágosításért.

— Ki ez az ur? — kérdeztem igaztalan.

— A Hivők papja. A Hivők egy új vallási szekta a székelyek között. Az öreg tiszteletes minden évben eljön ide és terjeszti az új hitet. Jámbor, derék ember.

— És ki az öreg Székely? — Egy Hivő, hallgatja a tiszteletes prédikációját.

Visszamentem én is a prédikációt hallgatni. Mindenesetre furcsa prédikáció, gondoltam magamban és eszembe

jutott János, a keresztelő, aki szintén vízben prédikált. Furcsa föld ez, gondoltam tovább, mozog és inog itt minden. Ennek a tónak helyén ötven évvel ezelőt még zöld fü nőtt és buzát arattak rajta. Egy napon aztán kibuggyant a tó. A hegyek most is mozognak, sülyednek és évről-évre változtatják képüket. A nép is olyan itt, mint a föld. A lelke még mindig nyugtalan, vajudik és keresi az istent. Az új és megújuló hitet klasszikus földje ez. A szombatosokra gondoltam, akik innen nem messze, Bözödfalun turják a földet.

— Az ember, mihelyt megteremtett — rázott fel gondolataimból a kenetes hang — halálos bünbe esett, ezért minden földi ember már anyja méhében halálra van ítélve. De az igaz keresztelés által eljutottunk az örökélet üdvösségéhez...

Jaj, mindjárt megszünk — sikoltott egy nő hang a tóban. Csakugyan lassu, kövér cseppekben esni kezdett az eső. Az öreg tiszteletes rendületlenül prédikált tovább a jámbor székely el nem lankadó együgyűséggel hallgatta. Már nem volt egyedül. A közeli borbélyműhelyből odajöttek a segítők. Egy-egy arraisító fűrdővendég csurmovízesen megállott a furcsa látványnál, aztán ottragadt s lassankint egész kör hallgatta a külföldi vízi prédikációt a Medve-tóban. Az égről szürke fellegek foszlányai lógtak lefelé és sötétlen intettek a hegyek. Az eső monoton-lassan permetezett.

— Az apokalipszis szörnyű borzalmait küldi majd az Ur a megromlott világra, elkövetkezik a végső ítélkezés napja, amikor az Ur ül az ő magas trónján, jobbján egyetlen Fia és itélkezni elevenek és haltak fölött.

A szőke fiatalember még mindig diktálta a taktust a kislánynak, de most már elég erősen fogta.

— Vigyen már ki, elég volt mára, — mondta negédesen a kislány, de a szőke fiatalember még maradni akart.

— Akik ebben az életben — folytatta állhatatosan a tiszteletes — tiszta életet a becsületességük által méltók lettek az örökéletre, azok megérik majd a mennyei boldogságot Isten országában, ahol nem lesz egyenlenség az emberek között, ahol nem lesz ur és szolga, gazdag és szegény...

— Ez bolsevizmus — szólt közbe egy kövér nagyváradi ur.

Az emberek tég pupillával egymásra néztek, néhányan észrevétlenül odébbállottak. Az öreg székely harciasan fel-tápáskodott a léposórl és felelni akart a kövér nagyváradinak. Az őszhaju szeliden leintette és folytatta:

... ahol nem lesznek kufárok és uszorások, akik megszenteltetik Isten igéjét és a szegények verejtékéből aranyat szjtolnak, ahol béke és szeretet tölti be az emberek szívét és nem csakják börtönbe azt, aki az igazság szavát ajkára veszi.

A nagyváradi ur e pillanatban gyors lépésekkel a kabinja felé indult. Vissza se nézett. A hallgatók közül néhányan összemosolyogtak. Az őszhaju folytatta.

— Az igaz Hivő isten parancsa szerint él. Nem veszi ajkára hiábavalón isten nevét, nem káromkodik, nem hazudik, nem iszik, nem lop...

Az eső sűrű cseppekben kezdte ocsapkodni a vizet. Az öreg székely őszsőbb huzta kopott szürét és nyugtalanokva pislogott az őszhajura. Déldő már rég elmúlt. Az emberek türelmetlenül topogtak az ázott pallón. Bara bácsi, aki föllábával maga is a Hivők közé tartozik és eddig áhitatosan hallgatta a prédikációt, most öreges hunoutsággal ramosolygott az őszhajura.

— Tiszteletes ur — mondotta — a múltkor elveszett egy kabinkulcs és ki-sült, hogy egy Hivő lopta el.

A templomos hangulat egyszerre szétfoszott. Az emberek hangosan kacagni kezdtek, az őszhaju is szeliden, szinte megbocsátón mosolygott. A prédikációt nem lehetett folytatni, a tiszteletes jókedvűen kijött a vizből. Csak az öreg székely dazogott magában egy darabig, aztán, mint aki nagy dolognak jött nyomára, Bara bácsihoz fordult:

— Az nem lehetett Hivő. Aki lop, nem Hivő.

Marton Ernő

SPORT

Nyilatkozat. A Tordai Sportklub a Kolozsvárt megjelenő „Sport” című hetilap hasábjain kvalifikálatlan támadást intézett a Haggibbor sportegylet ellen abból az alkalomból, hogy egy kolozsvári napilap tudósítója beszámolt lapjának a tordai mérkőzésről. A Haggibbor nem kívánja követni a Tordai Sportklub példáját, annálkevésbé, mert nem akar a szövetség intéző bizottsága ítéletének élébe vágni. Egyelőre csak annak bejelentésére szoritkozok, hogy a Tordai Sportklub ellen fegyelmi feljelentést tett a szövetségnél. Nem mulaszthatja el azonban a Haggibbor sportegylet annak megállapítását, hogy a Kolozsvárt megjelenő sportlapról elvárta volna, hogy kolozsvári sportklub ellen intézett táma-

Leányszívvel ne tréfáljatok

Irta Ujvári Péter (2)

A lányok körülverték Chánelet és halkán nevetgéltek. Esztiike a kezét szorongatta, hogy megbátorítsa. — Chánele — kérdezte Elwéder Pepi — nem szégyeled magad? Én szégyelném magam. Istenem, olyan furcsa az, mikor jön egy fiatal ember...

Rosehnitz Zsili közbevágott:

— Mit szégyelje magát? Egy művelt hölgy nem szégyeli magát. Tegnap eljött hozzánk szivart vásárolni a segédjegyző és azt kérdezi tőlem: Parlevü franszé, mad moazell? És én azt mondom neki: Oni, moszjő. Szilvu plé. És egy esőppet se szégyeltem magamat.

A férfiak pedig márról beszélgettek. Egy-kettő a boros füvegre kacintott, de arról szó sem lehetett, hogy ihassanak. Azt csak akkor lehet, mikor már a kőr is itt lesz. Hát vártak türelmesen, aztán türelmetlenül. Mert elmúlt egy óra, elmúlt kettő is és a völégény még mindig nem mutatkozott.

A szegény anyának még a lelke is reszketeit. Rosszat sejtett. Talán elfogta valaki és azt mondta neki, hogy nagy koldusfamilia azok a Bernátok. Már hallották ilyesmit. Hallgatott, de szemében gyötörő félelmek visongattak. És ez a szóltan aggodalma szemből-szembe kuszott és egyik szivből a másikba. Az emberek az ujjait ropogtatták,

fészkelődtek, nyugtalanok voltak. A rabbi úgy takargatta a kincs türelmetlenségét, hogy bibliai magyarázatokkal tartotta az embereket.

— Nem mennél érte? — kérdezte Rézi sutogva az uratól.

Bernát bocsánatot kért a vendégektől és elisietett.

Chánele pereről-perere sápadtabb lett, Esztiike a kezét szorongatta és csacsogott.

— Fehér ruhában kell esküdnöd, Chánele. De szép menyasszony leszel. És a hajadban koszoru lesz. Jaj, de boldog leszel.

— És csak ne szégyeld magad — biztatta Rosehnitz Zsili. — Egy művelt hölgy nem szégyeli magát.

Egyszer aztán megnyílt az ajtó. Bernát visszaérkezett. Minden szem rajta csüngött. És mindenki láthatta, hogy pirospozsgás arca megfakult és olyan lett, mint a hamu. Kérdésre nyílt minden száj, de senkisé nem kérdezett.

Bernát pedig sulyos léptekkel odament az asztalhoz, megnyálazta az ujjait és elfojtotta az ezüstgyertyatartókban a szines gyertyákat.

— Nines eljegyzés — nyögte alig hallhatóan. — Heimlich csak bolondított. A topolcsányi bócher nem Chánelehez jött, hanem a Friedländer-lányhoz.

— És egy szekre roskadt. Ökleit ráfektette az asztalra, homlokát pedig ökleire nyomta. Talán sirt.

Az emberek csöndesen elköszöntek.

Bernát az asztal mellett állt, moz-

dulatlanul, ahogy maradt, mikor a vendégség elköszönt. Rézi a bubos kemencén keucorgott a padkán és reszketeit. Chánele megállt az ablaknál, kinézett az éjszakába, nézte a nagy feketeséget, hallgatta a szivszorító nagy csöndességet és hallgalt valamit, ami úgy csendült ki ebből a csöndességből, mint a friss kacagás. És a mámor, amit még nem értett, a sejtetem, amely neki még nem nyílt meg, a vágy és a boldogság ujjongott és tombolt ebben a kacagásban. A hideg füveghez szoritotta forró homlokát és még mélyebbre furta tekintetét az éjszakába, hátha meglátja azt a boldogot, aki ilyen éjszakán nevetni tud. Éz a Friedländer Fáni kacagása lehetett.

Aztán az ágyához vánszorgott és lefeküdt.

Az anyja hozzá ment, csókolta, ölelte és gögicsélt valamit, ahogy ölbenülőket nyugosztatnak:

— Teszek borogatást a fejedre, teszek borogatást a szivedre, csak aludj már madaram.

Chánele nem felelt. Rézi is elhallgatott. Mindenki hallgatott, mégis olyan volt a kis szoba, mintha tele volna elfojtott zokogással. Az a sok ember, aki itt volt és látta a borzasztó megszegegyenülést, az hagyhatta itt csöndesen elsirt fájdalomát. Az ő zokogásuk kővályoghatott a sötét szobában. Mert nem kell ám hinni, hogy azok részvétlenül távoztak. Jaj, de hogy is. A kisvárosi zsidók nem úgy nézik a házasságot,

mint a városbeliek. Nekik még most is nagy szentég a házasság és at élet költséete öközöttük a házassággal kezdődik. Azért olyan ünnepies, olyan áhitatos és ceremóniás az az óra, mikor a fiatal leány menyasszonyosba jut. Azért fájt most mindenkinék Chánele megszegegyenítése. És Heimlich durva tréfája azért háborított meg mindenkét. Mert ekkora istentelenséget még nem hallottak. Felbiztatni egy szegény leányt, költségbe verni egy szegény embert és eljegyzésre hivatni meg egy egész községet, mikor nincs is völégény, hát ez nem kis dolog.

Chánele ügyéből rituális ügyet csináltak a botránkozók.

— Lelketlen ember az a Heimlich — mondogattak.

— És könnyelmű meg megbizhatatlan — toldották meg mások.

— És az ilyen ember messzáros — szitotta a tüzet Rosehnitz, aki a veje részére szerette volna megszerezni a messzárszéki engedélyt. — Szabad-e hust venni oiyantól, aki ilyesmire vetemedik? Nem kell-e attól félni, hogy ilyen ember tiltott hust mér rituális helyett.

Mendel Eibisch, a hitközség elnöke a közvélemény nyomása alatt közgyüleát hirdetett. Heimlich fűhöz-fűhöz kapaszkodott, de a feje fölé gyülemelő veszedelmet elhárítani már nem tudta. A község forrt és nyugtalanokodott, a lelkiismeretek zendültek.

A gyüleást a bészhamidrásban tartották. Mindenki igaztolt volt.

dának csak akkor adjon helyet, ha annak objektívításáról a másik fél meghallgatása után meggyőződött vagy a nyilatkozat megjelenésével egyidejűleg a másik félnek is alkalmat ad megnyilatkozására.

A Haggibbor sportegylet vezetőség e.

Kisorsolták az MLSz őszi bajnoki mérkőzéseit. Budapesti jelentik: Az MLSz ben most tartották meg az I. és II. osztályú bajnoki mérkőzések sorsolását. Az első osztályúknak az ősszel hat tilalmi napja lesz. Augusztus 20-án ugyanis Kassán játsszik a válogatott csapat a szlovákiai magyarok válogatott csapatát ellen, augusztus 27-én pedig Kőszémetorossággal játsszik Lipősbőben. Szeptembertől kezdve válogatott mérkőzések tartottak fenn október 15-ét, mikor a finnekkel játsszik a válogatott Budapesten és szept. 24-ét, okt. 29-ét és november 26-át, amelyeknek valamelyikén Ausztriával játsszik.

A szeptember 3-án kezdődő elsőosztályú bajnoki szezon tíznegy fordulóig áll és december 3-án ér véget. A futbalderby MTK-FTC mérkőzés csak a kilencedik fordulón, november 12-én dől el.

Labdarugás

Haggibbor—Victoria. Vasárnap délután találkozik kilencedszer a két kolozsvári rivális. A két csapat találkozása mindenkor eseménye volt Kolozsvár labdarugó sportjának és így érthető az óriási érdeklődés, amellyel a sportközönség a vasárnapi meccs elé tekint. Remélhető azonban, hogy a rendezés ez alkalommal megtalálja a módját, hogy a mérkőzés zavartalan lefolyását biztosítsa. Elvárjuk nemcsak a játékosok részéről a minden tekintetben fair magatartást, de a közönségtől is, hogy klubszerepette a sportszerűség határain túl nem nyilatkozik meg. A két csapat eddig nyolcszor találkozott, az eredmény mindig minimális góldifferenciában fejeződött ki. Háromszor a Haggibbor győzött, öt mérkőzés döntetlen maradt. A vasárnapi eredmény teljesen nyitja a Victoria a Törökvs ellen kiállított csapatát szerepelteti.

Uszás

A temesvári Unirea uszóversenyén vasárnap a következő eredményeket érték el:

800 méter: 1. Patai (Kinizsi) 11:25 mp. 2. Zima (Kinizsi). 3. Stark (Gloria Arad). 400 méter: (Hat induló). 1. Barga (Gloria) 5:17 kétödöt mp. 2. Petrescu (Unirea). 3. Steiner (Unirea).

Eibisch leült az elnöki székbe és körülnézett. Aztán az asztalra csapott:

— Csönd legyen.

— Miért legyen csönd? — kérdezte Roschnitz, aki feltette az érdeklődését, ha az izgalom lecsillapul. — Miért legyen csönd, reb Mendel? Ez egy gyűlés, reb Mendel.

Eibisch kékült zöddült. Megint az asztalra csapott:

— Csöndet mondtam. Azért hivattam össze a községet...

Most felállt Flesch, aki őrmester volt valamikor és akit ez okon Lajtmánt Fleschnek hívtak. A modern irányzatot ő képviselte a hitközségben. — Pardon! le kell fektetni a protokollt.

Roschnitz helyeselte, aztán felállt, előrehajolt és a mellére ütött:

— A protokoll én vagyok. Megértette?

Az emberek neki adtak igazat. Az elnök a protokoll. Minek ide más jegyzőkönyv is?

Eibisch tehát harmadszor is megnyitotta az ülést és elmondta, mi végett hívta össze az embereket.

— Hát mit kell tenni? — kérdezte, mikor a végére jutott.

— El kell venni tőle a székjogot — kiáltott Roschnitz.

— Szót kérek — jelentkezett megint Lajtmánt Flesch.

— Uram — kezdte Lajtmánt Flesch — a műveltség nevében figyelmeztetem önöket, hogy a közép-

kor zörgöt a kapukon. Vigyázzanak,

50 méteres gyermekverseny: 1. Mayer (Vulturul) 33 mp. 2. Boncea (Vulturul). 3. Schulhof (Gloria). 50 méteres hölgyverseny: 1. Redska 41 mp. 2. Triess (Kinizsi). 3. Bredicean (Vulturul). 100 méteres ifjúsági: 1. Giurgiu I. (Vulturul) 1 p 8 mp. 2. Erdei (Unirea). Raitovits II. A másodiknak beérkezett Giurgiu II diszqualifikálva. 200 méteres gyorsaság: 1. Petrescu (Unirea) 2 p. 28 négyötöd mp. 2. Janou T. (Unirea). 3. Kilianovits. 100 méteres mellúszás: 1. Viágh (Kinizsi) 1 p. 18 mp. 2. Kardos (Kinizsi). 3. Csendes

(Kinizsi). 100 méteres gyorsaság: 1. Raikovits (Unirea) 1 p. 9 mp. 2. Mayer (Vulturul). 3. Schlosser (TAC). 100 méteres oldalúszás: 1. Petrescu (Unirea) 1 p. 18 és fél mp. 2. Barga (Gloria). 3. Gyovai (Gloria). 100 méteres hátúszás: 1. Sax (Vulturul) 1 p. 21 mp. 2. Raikovits. 3. Naschitz (TAC). A győtes Sax 14 éves.

5x50 méteres staféta: 1. Kinizsi 2 p. 9 mp. 2. Vulturul. 3. Unirea.

4x50 méteres vegyes staféta: 1. Vulturul 2 p. 32 mp. 2. Unirea. 3. Gloria.

KÖZGAZDASÁG

Ujraszabályozták a likőr- és rumgyártást

Csak nagyüzemek kapnak engedélyt, a kisebb telepek megszűnnek

— Az Új Kelet indólistáját —

Nemrégben foglalkoztunk a kormány rendeletével, amely a hideg uton való likörgyártást betiltotta. A rendelet, amely annakidején a regát számára készült, a végpusztulással fenyegette Erdély és a Bánát likörgyártását. A rendelet kibocsátói a helyzettel ismeretlen egyének lehettek, mert a rendelet feltétel nélküli végrehajtása a csatolt területek egyik virágzó és fejlett iparágát márc. holnapra tette volna tönkre. A kerületi közegészségügyi felügyelőségek a rendőri közegészségügyi hivattal karöltve állandó ellenőrzéseket végeztek és az erdélyi és a bánáti városok területein működő likörgyárak telepén nagymennyiségű likörkészletet vettek ár alá és az előállításra szolgáló nagyértékű esszencet elkobosták. Erdély és a Bánát kereskedő és gyárosvilágát készületlenül érte a drákói rendelet s ennek tulajdonítható, hogy a kellő időben nem élhettek az illetékes fórumoknál megfelelő tiltakozással. Így történt, hogy ugyeolván minden likörgyártó cég ellen eljárás indult meg az említett rendelet alapján.

Az érdeklőt gyárosok és kereskedők természetesen nem nyugodhattak meg az indokolatlan és egzisztenciájukat veszélyeztető rendeletbe, hanem a kolozsvári közegészségügyi igazgatóságnál többször interviuáltak a sérelmes rendelet felfüggesztése iránt. Múltános kérésüket azzal indokolták, hogy a

likörgyártás évtizedek óta a mostani gyártási módon történik, amely ellen közegészség szempontjából semmiféle kifogás nem emelhető.

A kollektív interviuálásnak ugyeolván, lett is némi sikere, mert a közegészségügyi igazgatóság a hideg uton készített likőr- és rumgyártásra vonatkozólag új rendeletet bocsátott ki, mely engedékenyebb álláspontot foglal el. Az új rendelet esszenciák gyártására csak ama üzemeket jogosítja fel, amelyek ebbeli szándékukat a közegészségügyi igazgatóságnak bejelentik s erre külön felhatalmazást nyertek. A likörgyártók is kötelesek a hatóságtól üzemük működésére engedélyt kérni. Ugyeolván, mint a likörgyárak kötelesek a termelt italból forgalombahozatal előtt mintát küldeni bármely állami vegykerületi állomáshoz, ahol megvizsgálják, vajon tartalmaz-e olyan anyagot, amely a közegészségügyi szempontjából kifogás alá esik. Az új rendelet továbbra is tiltja az esszencnek kicsinyben való árusítását.

Munkatársunk kérdést intézett ez ügyben a közegészségügyi igazgatóság egyik vezetőjéhez, aki az új rendelettel kapcsolatban a következőket mondotta:

— A szóbanforgó rendelet a regátban még 1913-ban lépett életbe, azonban bevallom, senki sem gondolt annak komoly végrehajtására. Mint-hogy e törvény hatályát Erdélyre is kiterjesztették, az itteni hatóságok kötelességüket válték teljesíteni, amikor az ellenőrzés alkalmával az előírt szabályokat nem respektáló üzemek ellen eljárást indítottak.

Véleményem szerint átmeneti intézkedések nélkül a rendelet végrehajtása valóban leküzdhetetlennek látszó nehézségekbe ütközik, különösen a rumgyártásnál, amely külön elbírálást érdemel. Tudniillik ramot csak esszenciából lehet előállítani, mert a Jamaikából hozandó valódi rum literje ezeröttszáz leibe kerülne. Az újabb rendelet számolt a közgazdasági viszonyokkal és egyuttal megkönnyíti a hatósági ellenőrzést. Ennek hatása rövidesen érezhető lesz. A kormány csak néhány üzemnek fog esszencia, illetve likörgyártásra engedélyt adni és így a kisebb telepek megszűnnek.

A közegészségügyi igazgatóság főhivatalnokának nyilatkozatához csak azt jegyezzük meg, hogy bár az újabb rendelet lényegesen enyhébb és méltányosabb az előzőnél, mégsem igazságos, mert sok kisegisztenciát tesz tönkre azért, hogy néhány nagy likörgyár szinte monopolisztikus hatalommal, tetszés szerinti árral árasztassa el termékeivel a piacot. Az érdekeltek bizonyára módját fogják ejteni annak, hogy a közegészségügyi igazgatóságnál e sérelmes pont megváltoztatására megtegyék a szükséges lépéseket.

Belföld

(x) A székelyföldi gabonárák. Székelyudvarhelyről jelentik: A gabonatermés a székelyföldön is jónak mondható. Az aratás már mindenütt folyik. A gazdák az új gabonáért 320—340 leit kérnek. A szákszükséglet — nagy nehézségekkel bár — fedezve van. Új szákok ára 30—40 le között ingadozik. A szállítási lehetőségek elég kedvezőek. A kereskedők főleg exportra vásárolnak.

(x) Pénzüntézi hírek. A nacionalizált Erdélyi Lessámítoló Bank és Takarékpénztár új ügyvezető igazgatója Lányi Ernő lett, aki már elfoglalta hivatalát. — A szilágyosmlyói Közegészségügyi Bank alaptőkéjét ötszáz ezer leiről egymillió leire emelte fel. — A máriaradnai „Maresu” takarékpénztár felszámol. A likvidálás megkezdődött. — A nagyvárdi Lessámítoló és Jelző Bank Blum Józsefet, a Kálmán és Társa bankbizomány beltagját a bankbizomány osztály vezetőjéül nevezte ki.

(x) Megjavult a román dohány és emelkednek az R. M. S. bevételei. Az R. M. S. igazgatósága legutóbbi kimutatást között a romániai dohánytermelésről és a közölt adatokból megállapítható, hogy a dohányjövődékek sikerült az utolsó években nemcsak a bevételeket fokozni, de az egyes dohányminőségeket is megjavítani. A dohánytermék nemesítése egyes török fajták behozatala által történt. Erdélyben 4100 hektár, a regátban 12000 hektár földön termelnek dohányt, ami a regátban a háboru előtti termeléshez viszonyítva mintegy 30 százalékos emelkedést jelent. A termés 1921-ben 14 millió kg-ot tett ki, melyből 11 millió kg-ot a belföldön fogyasztottak el, 3 millió kg. pedig Csehszlovákiába és Ausztriába került kivitelre. Az államnak a dohány egyedárúsításából 1921-ben 1 milliárd lei tiszta bevétel volt és jelentéseink szerint az ez évi számítások alapján és az első hónapok után itélve az állam ezidei tiszta jövedelme körülbelül 1,700,000 leire fog rugni csak a dohány után.

Külföld

(x) Zürichi zárlat, július 26. Magyar korona 85, cseh korona 1225, márká 108, osztrák korona 175, dollár 5365, bélyegzett 2.

(x) Budapesti zárlat. Vajta márká 293, dollár 1499, lei 940, szokol 3390, osztrák korona 413.

(x) Zichy János gazdasági meggyezést sürget az utódállamokkal. Budapesti tudósítónk jelenti: A magyar arisztokrácia sovén-legitimizmusa majdnem minden esetben ártterjed a gazdasági élet egyes kérdéseire is, ami érthetővé teszi Magyarország gazdasági izoláltságát. Érdekes kivétel Zichy János gróf, aki egy budapesti szaklap hasábjain az utódállamok gazdasági közlekedéséről a következőket írja: A szabadforgalmú külföldi és belső relációban egyenlően fontos Magyarország. Ha szükséges is a vámvédelem, kétségtelen, hogy az importálható anyagok sokasága (petróleum, benzín, szén, tizfa és textilnyersanyagok) Magyarországot a szabadkereskedelem követelésére szorítja. Vissza kell állítani a forgalom teljességét úgy a vasutakon, mint a Dunán és meg kell egyezni az utódállamokkal. Magyarország meg kell hogy nyissa ama területek számára közgazdaságát, melyek régebbi időben organikus belkapcsolódtak a magyar közgazdaság belső életébe. Az új gazdasági politika az áru és a tranzit forgalom emelését célzó egyezményeket követel Magyarország és az utódállamok között a vasutgy terén is. Hogy e szerződések tényleg érezhetően fellendítsék a dunai medence gazdasági életét, szükséges, hogy az országhatárokon belül a termelés fokozása is. Ilyen módon kétségkívül sikerülne megoldani néhány égető, nemzetközi problémát, melyek közé első sorban az osztrák szanalás is tartozik és amely nem lehet közömbös Magyarország számára.

(x) Új olasz bank Budapesten. Budapesti jelentik: Itália Bank néven új bank alakult Budapesten, melyet olaszországi exportörök és vállalkozók alapítottak az olasz pénzügy vezetőembereinek szindikátusi alapon való érdeklősége mellett, hogy a magyar gazdasági élettel kapcsolatot teremtsenek.

Feladás szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híadó: RADIMA nyomda és kiadóvállalat B.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Mindenemü bádagos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ügyhelyben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu

Cluj, Cal. Motilor (v. Monostorl-u.) 143.

Fürdőszezonra

fürdőtrikót, lepedőt, törülközőt, frottiranyag szükségleteit előnyösen beszerezheti

Heller,

Weisz és Molnár

divatruházában (Cluj, Wesselényi-u.6.)

Gyermektrikó és zokniból nagy választék békebelli minőségben.

1334

Írógépek

és kellek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. 1870

Finkler Antal
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 40. Telefon 493.

Zephier Ingblousok

Vászon öltönyök
Tennisz nadrágok 1380

Neumann M.

cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főtér

IFJU KELET

Zsidó Ifjusági folyóirat
Előfizelési ár egy évre 80 lel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

NYUGÁGYAR

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák.
Szállítunk legolcsóbb napl. árban postal. szétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

Valutapiac Julius 26-án

TÖZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	ainár	leva	lengy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	378 380	3250 36	1856 1875	3150 41	753 740	47 75	11 12	722				166 166			
Bécs	valuta deviza	729	67	28	6400	1560		2280	14930	100			335			
Prága	valuta deviza		910	81860	870	210	1475	295	20250			79	451750			
Berlin	valuta deviza	1080		4230	9500	2340	180	3100	2240				500			
Zürich	valuta deviza	1185	103				175	35					52650			
Paris	valuta deviza	740		257		5520			5253				1178			
Budapest	valuta deviza	968 958	3280 3350	304 30750	181	29813	7000 6800	405 450		6800	450		1585			

Cukorkás üvegek érkeztek

Lusztig és Nussbächer
cukorka és csokoládé raktárába
Cal. Regele Ferdinand 31.

ÁTUTALÁSOK!

a külföld bármely részébe
legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
Telefon 1-69 és 7-25.

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!

Ujrafoncsorozás ! ! ! !

Finntükrök raktára ! ! !

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

Sörkedvelők

1876

kedvenc itala a fölülmulhatatlan minőségű

világos

Monostori-Sör

és a

barna Apát-Sör

különlegesség

Kapható mindenütt!

MODERN ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legjobb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozás!
Kérjen árajánlatot!

Ernemann-Werke, Dresden

fényképezési gépek és lemezek

Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin

Aristo-, celloidin-, gázfény és bromézüst papírok

Tip-Top chemische Werke, Wien

fényképezési vegyszerek

gyári lerakata

Segesváry és Társai

cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és kicsinyben. Sötétkamra díjtalanul. 1283

Rumänisch-Palästinische Handels- und Industrie Aktien-Gesellschaft

Import-Export

Bucuresti — Galati — Jaffa
Emigrations- und Transport-Abteilung

Import-Export

Waren- und Personentransporte nach Palästinensischen und Syrischen Häfen bei vortheilhaftesten Bedingungen. — Regelmässige Passagieren- und Warenbeförderung in alle 20 Tage nach Constantinopel, Haifa, Jaffa Alexandrien und Beyrouth mittels den Dampfern „CONSTANTA“ und „BUCURESTI“ des S. M. R. — Spezialdienst: III. Personenklasse. Informationen und Fahrkarten bei der

S. A. Romanino-Palestiniana

Bucuresti, Strada Smardan 43, et. I.
Galati, Strada Domneasca No. 12.

4295-1

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavan- kánt 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 10 lel. Jelligén hirdetésekre semminemű tel- világoztatást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Szolid bankhivatalnak augusztus 15-ére a főtér közelében föltétlenül féregmentes bu- torozott szobát keres. Cím Hajnal-áruházá- ban, Wesselényi M.-u. 1. szám. 4291-1

Érettségizett urleány keres nevelőnői állást. Leveleket »Intelligens uricsalád« jeligére a kiadóhivatalba. 4294-1

Segras elsőrendű érkezett a »Lebeda« ágyműgyárba. Str. Jaslor 14. 4297-1

Elsőrendű fehérnemű és paplan varró- nőket felvesz a »Lebeda« ágyműgyár Str. Jaallor (Nagyszamos) 14. 4296-1

Nevelőnői keresek három gyermek mellé energikus, megbízható, idősebb női, ki a gyermekápolásban, nevelésben és tanításban teljesen jártas. Magas fizetés és jó bánás- mód. Németül beszélők előnyben. Cím a kiadóban. 4276-1

Erdőkezelő, ki a tölgy- és bükkfa terme- lésben, erdőbecslésben teljes jártassággal bír, szeptemberre állást keres. Cím a kiadóban. 4226-1

A marosvásárhelyi zsidó hitközség kise- gitő imaháza részére egy שרתית és egy מורה előimádkozó kerestetik, aki lehetőleg בעל-תוכה és בעל-קורה. Az ajánlatokban fizetési igény is közlendő. 4288-1

Keresek egy tanítót, aki három gyermeke- met, ötödik, harmadik és első gimnáziumi vizsgára előkészítse. Héber nyelvet tudó előnyben részesül. Löwinger Márton, Retteg. 4272-1

25-30,000 lei óvadékkal vagy hasonlóké- tük garanciával rendelkező női ten rakárnok, ki fűszer és vegyes szakmában jártas, sürgő- sen kerestetik. Ajánlatok »Mercur« kereske- delmi Részvénytársasághoz Bala-Mare cím- zendők. 4278-1

Üzlethelyiség kiadó a belvárosban. Érte- kezhetni Forduló-u. 1. (Sir. Cotita). 4282-1

Az Uj Kelet könyvostálya irodai mun- kában jártas, peritekt gép- és gyorsírónót keres azonnali belépésre. Jelenkezni lehet az Uj Keletnél délután 3-6 óra között.

Legelőnyösebb feltételek mellett a leggyorsabban, bel- és külföldre át- utalásokat a Banca Generala a Taril Románesti, Cluj, Piata Unirii 11. esz- közöl. Idegen pénzeket vesz és elad. Telefonszám 110. 4124-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóháló- állandóan nagy készlet kicsinyben és nagy- ban. Legelőnyösebb árak mellett. Vidéki meg- rendeléseket kis postacsomagokban is eszköz- lök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lei. Vagonitételnél 5 százalék kedvezmény.

SAMSON-BÖRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szem- ben. Telefon: Gyár 3-56, lakás 3-87. szám.

Könyvelésben és levelezésben

teljesen jártas irodai tisztviselőt keres azonnali belépésre alulírott részvény- társaság, aki a német nyelvet szóban és írásban bírja. Román nyelvet és a fűszer s gyarmatáru szakmában járta- sak előnyben részesítettek. Ajánlatok eddigi működés és fizetési igény fel- tüntetésével a Nagykárolyi Kereskedelmi Részvénytársasághoz, Careli-Mari nyuj- tandók be. 4290-1

Pályázati hirdetés.

A turdai Aut. Orth. Isr. Hitközségben lemondás folytán a kántor-metszői állás üre- sedésbe jön s ezen állásra pályázatot hirdetünk. Pályázótól megkívánatik, hogy három el- ismert ort. rabbi által képesített személy továbbá kellemes hangú, elsőrendű előimádkozó és בעל קורה legyen. Az aján- latban életkor, családtagok száma és eddigi működés megemlítendő. Fizetés a jelenlegi viszonyok mellett közös megállapodás sze- rint fog megállapítani. Természetbeni lakás földgázfűtéssel, villanyvilágítással és vízve- zetékkel rendelkezésre áll. Utiköltés csak a meghívottnak térítetik meg s próba elő- imádkozásra csak a meghívott betöltendő. Az állás az őszi fő ünnepek előtt betöltendő. Turda, 1922. július hó 23-án. 4293-1 Az előjáróság.

Feuerstein J. textil, kötött és rövidáruház Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Graef és Stiff gyártmányú 45 HP.

benzinmotor, iparvágányhoz

áttétellel magas emelkedésű, 60 cm. nyomtávu konstruálva, továbbá 9 kilométer, alig használt 7 kilogrammos sínpár a hozzávaló hevederekkel, csavarokkal, szegecsekkel és 4 drb tűzfűszál- litáshoz felszerelt vagon eladó.

Kereskedelmi és Mezőgazdasági Rt. Máramarossziget

Sürgöncim: Bormező. Telefon 114.

Utlevéleket 48 óra alatt láttamoz. Felvesz hirdetések- et és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégz »RECLAMA«, Piata Unirei 4. l. emelet. 2917-1

Utazó bőrönd és táska legjobb minőségben kapható Farmati bőröndösnél Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

A. E. G.

Robert Fischer & Jean Samuely Bukarest, Calea Grivitei 3.

Telefon 57-11. Sürgöncim: Geadul az Allgemeine Electricitäts Gesellschaft Berlin, áruraktára 4251-1

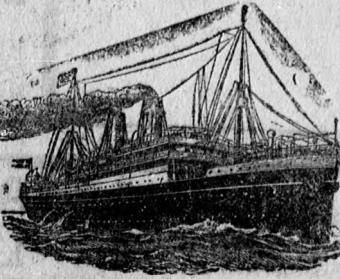
Szállítunk azonnal raktárról:

Dynamogépeket, elektromotorokat, mérő, kapcsoló, és biztosító' készfi- lékeket, árammérőket 110-220 voltig, »A. E. G. Nitra« fémszálas és félwattlámpákat, Normák szerinti szigetelt huzalokat, »Kuhlo« vezeté- keket és rézburkokat, szigetelő csöveket, valamint az összes anyagokat 00000000 és kellékeket villanyos felszerelésekhez. 00000000

בארטיק אמעריקאן ליניע

גענעראל פערטרעמונג פיר רומעניען. גענעראל רעפרעזענטאנט מאריטק נוסוואך הויפטקאנטור: בוקארעסט, קאלעא וואקארעשט נומ' 60. סוקר סאלא: בוקארעסט, קאלעא גרוויצעני נומ' 141 (האטעל קארנא) טעלעגראמאדרעססע: בארטיק ליניע, בוקארעשט. אויך פיליאלען אין גאנץ רומעניען.

עס ווערן דיע אלגעמייע אייגענשאפטן דארויף געלענט. או אלע אמעריקאן אויך קאנאדא רייזערען וואס ווילען וואס ווילען צייט נעלר, מוהע ערשטארען אויך ויך נישט לאנג אויך דער רייזע פלאנען, זאלען ויך נור צו אונזער קאנטור ווענדען. אונזערע טראנספארטען פון בוקארעשט ביז צום פארט »ד'אנציג« געהן אויך יערעס אומשטייגען נור צוויי טאגע, מיט דעם דירעקטערספערעס בוקארעסט-דאנציג אויך ווערען פון פערלעסליכען ערמארענע בענלייטען געפיהרט.

מאן האט נור איינע איינציגע פאלטישע גרענצע צו פאסערען פאר וועלכע דאס ווייזט קאסטעט נור לעי 100. אום האפטן האבען דיע פאסאזשערע איינע וערן נוסע בעראנדלונג אויסגעצייכעטע קאסט אויך קווארטיר. פאן דאנציג פארט מאן דירעקט נאך אמעריקא אדער קאנאדע אויף אונזערען בעסטען ערסטקלאס'יגע שטעלל דאמפערן וואס האבען ספארטע קאבינע 3. קלאסע אויך איינע כשרה קיכע פאר דיען.

מיר זענען פאם אמעריקאנישען קאנוואלמע כימיט דעם דור פוירען דער רעגיסטרירונג בעפאלל מעכטיגט ווארען פאר דער קוואמע 23-1922. דער פאר זאל ויך יעדער וואס ווילל שטעלל פארדען צו אונז ווענדען, מיר וועלען אויס און יעדער בעצעהונג נאנץ אומזאנסט בערליפליך ויין כדי ער זאל ווע אס נוסטען צו ויינע פערוארעטען קיממען קענען.

Kadima-nyomda kiadása. Cluj-Kolozsvár.

Pályázat.

Az élesdi orth. Isr. hitközség egy meg- üresedett metszői állásra pályázatot hirdet. Megkívánatik, hogy a pályázó jó előimád- kozó móhi és sochedebodok legyen. Szük- ségellatik, hogy 3 elismert orth. rabbitól kaballával bírijon s kora, valamint családi állapota közlendő.

Csak azok pályázzanak, kik jó előimád- kozók. Javadalmazás, fizetés megegyezés szerinti, természetbeni lakás és mellékjöv- delmek.

Utiköltés csak meghívottaknak lesz megtérítve.

Fried Adolf, 42921 Klein Dezső, elnök.

Vasszakmabeli utazót,

ki az erdélyi és régi királyságbeli vas- kereskedőknél jól be van vezetve, vas- áruk elhelyezése céljából keresek. Rész- letes ajánlatok »F. A. B.« jeligével a Reclama hirdetési irodába küldendők. »Reclama« No. 2117. 4279-1

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget) Alapítva 1898. Telefonszám 114-111. Táviraticim Máramarositakarék. Idegen pénzek vétele és eladása. Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bár- mely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmadasabb kamatláb mellett gyűmölcsözlet. Váltók leszámítolása és ipari vállalatok finanszírozása. 1878

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, m ű t r á g y á t, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes huslást, nyers és olvasztott fagyut.

Befőttes és ugorkás üvegek megérkeztek

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház Str. Regina Maria v. Deák F.-u. 13.

Footballabda 99- leiftől Gyermekekoci 350- Rövid, kötött és gyermekjáték áru nagyban is kapható. 1358

A cipőimport teljesen megszűnt mert a

Renner Testvérek és Társai Börgyár Rt., Cluj-Kolozsvár gyárt mindenféle férfi, női és gyermek- cipőt szines és labrbőrökből is a leg- elegánsabb kivitelben!! 1301

Budapesti Wieni

VII., Rákóczy-ut 6. és 1276 I., Rotenturmstrasse 27. számú házaik utján egy a darabáru, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között

5-10-15 napi

határidőn belül - kötbér kikö- tése mellett - sikerül lebonyolítanunk. Ugyszintén határidő mellett vál- laljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.

Deutsches Testvérek

nemzetközi szállítási vállalat, Cluj, Piata Unirii 26. Fiókok: Oradea-Mare Rimnóczul-u. 12 Orsova, Dunapart. Saját expositurák: Bruck, Hegyes- halom, Moson, Szolnok, Biharkezes, Békéscsaba, Kőtegyán, Biharpüspöki.